

▶ NA VÝSADBU V OBCÍCH A PROTI SUCHU MÍŘÍ 200 MILIONŮ str. 2

▶ **VELKÁ PŘEMĚNA NÁBŘEŽÍ SVRATKY** POKRAČUJE str. 8

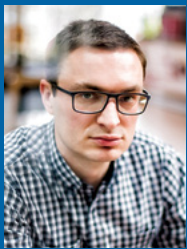
▶ INKUBAČNÍ SCHRÁNKY **ZACHRAŇUJÍ LOSOSY** str. 10

▶ **REVITALIZOVANÁ PÍSKOVNA** JE PLNÁ ŽIVOTA str. 14

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

venku vše pučí a probírá se k životu, což je dobře. Jednomu už se stýskalo po květech

rostlin a zelených listech stromů. Stromů není nikdy dost, díky iniciativě Sázíme budoucnost už kořeny zapustily miliony vysazených listnáčů a jehličnanů. Pokud už jste unaveni ze zářících obrazovek počítačů, mobilů a televizí, jeví se jako blahodárné vydat se do lesa a spočinout zrakově v korunách. Až se z toho točí hlava. A další stromy budou přibývat, a to i díky dotacím, o kterých píšeme v tomto čísle.

V lese ještě může být po ránu či k večeru chladno, není od věci se po vycházce uchýlit pod střechem. Nemusí to být zrovna perníková chaloupka, protože – přece jenom – perník není tak dobrý izolant, a když zaprší, hned steče poleva. Ale může to být byt, dům či chata, ve kterých je teplo. A jak to my máme rádi, nejlépe je, když je objekt energeticky úsporný. Tomu pomůže třeba program Nová zelená úsporám Light, k němuž přinášíme celou řadu praktických rad, jak správně zateplit dům nebo se vyhnout takzvaným energešmejdům nebo firmám, které si účtují za poradenství. V síti proškolených poradců vám totiž pomohou a poradí zdarma.

Úsporám se věnují i další texty. Stejně jako má lidský život na tomto světě nějaký lineární postup, od narození po důchod, také energetické úspory mají posloupnost. Nejdříve je to vyhlášení dotační výzvy, pak podání žádosti a realizace a výsledkem je šetrnější budova. Naše texty se zaměřují na první fázi, kdy se vyhlášují dotace pro veřejné budovy, a také na finální fázi, kdy už je hotovo a šetří se energiemi.

S jarem přicházejí i rozvodněné řeky, i když vzhledem k menšímu množství sněhu na horách se letos tomuto typu povodní pravděpodobně vyhneme. Nicméně jsme se tímto oslím můstkem přes nerozvodněnou řeku dostali k tématu revitalizace nábržejí Svratky v Brně. To je velká akce, která jednak soustavou protipovodňových opatření ochrání zástavbu před velkou vodou, jednak zvelebí okolí řeky, kterou zpřístupní Brňanům a turistům.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING

šéfredaktor

Na výsadbu v obcích i omezení sucha v krajině míří 200 milionů korun

Na obce a veřejné instituce, ale i na soukromé osoby, které realizují nákladnější projekty k záchraně, obnově nebo zvětšení ploch zeleně ve veřejném prostoru se obrací dotační výzva z Operačního programu Životní prostředí s vyčleněnými 100 miliony.

Dalších 100 milionů pak zamíří do krajiny na realizaci projektů k odstraňování starých meliorací k odvodnění půdy nebo třeba rušení drenážních trubek, aby se jejich pomocí dál neprohlubovalo půdní sucho. Výzva s dohromady 200milionovou alokací poběží do 20. září 2023.

„Ministerstvo životního prostředí podporuje novou nebo obnovovanou zeleně hned z několika dotačních programů: od rozsáhlých výsadeb ve volné krajině až po sázení drobné městské zeleně dobrovolníky. Dohromady tak díky programům ministerstva porostou stovky tisíc stromů a keřů,“ shrnuje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) a zdůrazňuje, že vypsanou první částí dotační výzvy se 100 miliony na obnovu zeleně mohou obce a další zájemci čerpat například na zlepšení stavu parků, zahrad, sadů, pouličních stromořadí nebo alejí i na jejich návaznou péči. „Výše dotace navíc není omezena maximální částkou, jsou stanoveny pouze minimální realizační výdaje projektu, které musí být alespoň 250 tisíc korun bez DPH. Peníze lze tak využít například pro kompletní obnovu stromů na náměstích,“ dodal ministr Hladík.

Zadatelé mohou pro své projekty k obnově zeleně počítat s vysokou podporou z evropských peněz. „Limit podpory dosahuje v tomto případě 85 % způsobilých výdajů, v případě realizace projektů na základě studie systému sídelní zeleně je ale míra našeho příspěvku až 90%. Doplňím ještě, že obce mohou dotace na obnovu sídelní zeleně kombinovat s podporou z Integrovaného regionálního operačního programu v gesci Ministerstva pro místní rozvoj na projekty zaměřené na úpravy veřejných prostranství, díky tomu bude jejich aktivita komplexní,“ vysvětluje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Pro půdu a větší pestrost přírody: Přínosem pro krajinu je druhá část podpory z vypsané dotační výzvy, a to na odstranění odvodňovacích systémů, často se jim nesprávně říká meliorace. Ty mají v době klimatické změny velmi negativní vliv, protože odvádějí z půdy potřebnou vláhu a ještě více tak prohlubují problém sucha. Díky 100milionové dotační podpoře mohou vlastníci pozemků, ať už jsou to veřejné, nebo soukromé subjekty, žádat o financie na stavební práce spojené s rušením drenáží nebo odvodňovacích

příkopů, aby se pozemky zbytečně nevyušovaly a mohlo na nich prosperovat více druhů živé přírody.

„S dotační podporou bude možné realizovat přerušení úseků potrubí, instalovat zásepky na drenážním potrubí, zvyšovat linii dna odvodňovacích příkopů a kanálů hrázkováním a zasypáváním, provádět řízené zarůstání drenáže, ať už dřevinami, nebo bylinami. Žadatelé budou muset nejprve popsat dosavadní stav dané lokality, hlavně to, jakým způsobem odvodňovací zařízení ovlivňuje odtokové poměry, v jakém je technickém stavu a jak se s ním na jejich pozemcích doposud hospodaří. Zároveň bude nezbytné doložit, jaký přínos bude realizované opatření představovat z pohledu zlepšení odtokových poměrů i z hlediska posílení ekosystémových funkcí. Jde nám o to, aby česká krajina a příroda dostala novou šanci pro prosperitu,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík.

Rušení odvodnění je poměrně složitá činnost. „Často se jedná o propojený systém, který dokáže ovlivňovat řadu pozemků, měnit jejich vodní režim, kvalitu jejich půd i jejich absorpce srážkové vody. Očekáváme, že díky podporovaným opatřením dojde na daných územích k velmi pozitivním změnám. Naše dotace může dosáhnout až 100% podpory,“ uzavírá ředitel Valdman. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

▶ Za poslední rok přibylo přes 1,7 milionu stromů, zmapoval portál Sázíme budoucnost

3 705 986 – to je číslo, které v době uzávěrky svítilo na počítadle stromů vysazených do krajiny a měst na portálu www.sazimebudoucnost.cz.

Foto: Nadace Partnerství

Meziročně se jedná o významný skok z původních dvou milionů zmapovaných stromů v únoru minulého roku. Data o vysazených stromech včetně jejich druhové skladby nebo typu organizátora výsadby sbírá Nadace Partnerství na webu Sázíme budoucnost čtvrtým rokem. Cílem iniciativy je motivovat lidi k sázení stromů a dosáhnout tak symbolického vysazení deseti milionů stromů. Do výsadby se podle organizátorů zatím podařilo zapojit 78 614 dobrovolníků, kteří sázeli na 7 011 místech po celé republice. Do statistik se započítávají jen stromy vysazené mimo les. Vizualizace lidí najdou na www.sazimebudoucnost.cz/Data.

„Stromořadí je stejná síť jako vodovody nebo kanalizace. Stromy jsou infrastrukturou, kterou je třeba podpořit. V posledním roce jsme se v rámci legislativní skupiny Ministerstva životního prostředí pro iniciativu Sázíme budoucnost zabývali otázkou ochrany dřevin ve městech a v tom budeme pokračovat i nadále. Zároveň se spolu se Státním fondem životního prostředí ČR snažíme maximálně podpořit výsadbu a obnovu zeleně. Obce, veřejné instituce i soukromé osoby mohou využít stamilionové dotace například na zlepšení stavu parků, zahrad, sadů, pouličních stromořadí nebo alejí i na jejich návaznou péči,“ komentuje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL).

„Za poslední rok se nám podařilo zapojení všech významných institucí, které sázejí v Česku

**sázíme
budoucnost**
hlavou.srdcem.rukama

stromy. Díky unikátnímu mechanismu dokážeme spolu se Státním fondem životního prostředí ČR zdvojnásobit každou korunu na výsadbu, jen vloni jsme podpořili projekty obcí a komunit za více než 13 milionů korun. Díky Sázíme budoucnost máme v počtu stromů také výrazný náskok před evropskými zeměmi, stromy rostoucí v Česku tvoří celou třetinu z monitoringu výsadby Evropské komise. Při bližším pohledu na druhovou skladbu jsou patrné pozitivní změny v české zemědělské krajině. O celých 20 tisíc meziročně narostl také počet dobrovolníků, což svědčí o významném zapojení české společnosti do péče o krajinu,“ komentuje projekt strategický ředitel Nadace Partnerství Miroslav Kundrata.

Nejčastěji lidé sázejí listnaté druhy, vévodí duby, lípy a javory. V „top 10“ jsou i dva jehličnany, borovice a modřín, a z ovocných stromů jeřáb a třešň. Nejvíce Češi a Češky sázeli aleje, celkem během 3 028 akcí. Neaktivnější sazeči jsou města a obce, které mají na kontě už 3 168 výsadbových akcí, následují veřejné instituce s 1 237 akcemi, dále spolky a neziskovky s 1 056 akcemi.

Předání cen „top“ sazečům proběhlo v březnu v rámci tradičního setkání partnerů iniciativy Sázíme budoucnost v Otevřené zahradě Nadace Partnerství v Brně. Účastníci se věnovali tématům, zda lze výsadbami stromů kompenzovat uhlíkovou stopu nebo tématu náhradních výsadby v legislativě.

Nejúspěšnější sazeči loňského roku si odnesli symbolické zlaté rýče. V malé obci Vohančice u Brna vysadili v součtu úctyhodných 610 stromů, což je nárůst o 436 stromů v porovnání s předešlým rokem. Mezi zemědělci bodoval Jiří Gottwald s celkem 575 stromy na kontě, kdy krajině meziročně přilepšil dokonce o 488 stromů. V kategorii spolků již tradičně zvítězili ochránci přírody z ČSOP Studénka, kteří od startu iniciativy zvládli zasadit 17 824 stromů. Mezi školami bodovala ZŠ a MŠ Třebotov, u veřejných institucí Státní pozemkový úřad a v kategorii firem ČEMOS. ●

▶ Brno pokračuje ve snaze snižovat produkci CO₂

Před několika lety se Brno připojilo k Paktu starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky, jehož hlavním cílem je zlepšení životního prostředí a kvality života ve městech a obcích.

V říjnu roku 2019 byl schválen Akční plán udržitelné energetiky a klimatu (SECAP), který obsahoval plány na konkrétní opatření vedoucí ke snížení emisí CO₂, a to až o 40 % do roku 2030. Po dvou letech se vždy připravuje jeho aktualizace, nejímak je tomu i letos.

„V posledních letech Brno podniklo řadu kroků, které směřují k efektivnějšímu nakládání s energiemi, k úsporám nákladů i ke snižování emisí. Některá opatření ze SECAP jsme již provedli, například rozsáhlé rekonstrukce budov včetně jejich zateplení. Zavedli jsme energetický management v městských budovách a začali jsme odebírat plyn a elektrickou energii od jednoho dodavatele, který byl vysoutěžen na energetické burze PXE. Veřejná zezeň města Brna se stala první městskou organizací, která odebírá pouze zelenou energii. Mezi Brňany jsou oblíbené ekodotace, pořádáme i osvětové akce pro veřejnost. A pomocí kampaně „Příprav Brno chceme do změn přispívajících ke snižování produkce CO₂ zapojit veřejný i soukromý sektor,“ uvedla primátorka města Brna Markéta Vaňková.

Město chce nyní Akční plán udržitelné energetiky a klimatu aktualizovat, a proto podá žádost o poskytnutí podpory v rámci Národního programu Životní prostředí. Celkové výdaje projektu se odhadují na 2,1 milionu korun. Budou využity na zpracování aktualizace, na organizaci osvětových akcí a na zajištění koordinátora pro aktivity související s akčním plánem. Předpokládá se, že dotace by mohla dosáhnout výše 1,254 milionu korun, zbytek by uhradilo město Brno. ●

Veřejná zezeň města Brna se stala první městskou organizací, která odebírá pouze zelenou energii. Mezi Brňany jsou oblíbené ekodotace, pořádáme i osvětové akce pro veřejnost.

► Žadatelé o dotaci z Nové zelené úsporám Light budou lépe chráněni před nekalými praktikami firem i energošmejdu

Identifikační průkazy energetických poradců poskytujících asistenci v Nové zelené úsporám Light a informační příručky s praktickými radami k zateplení jednotlivých konstrukcí domu – to jsou novinky v dotačním programu Nová zelená úsporám Light.

Informační příručky pomohou ochránit žadatele z nejzranitelnějších skupin obyvatel před zneužitím podvodnými firmami. Příručky jsou dostupné na webu programu.

Žadatelé v programu Nová zelená úsporám Light (NZÚ Light) přibývají po stovkách každým dnem. Profil oprávněných žadatelů, jednoduché vyřízení dotace a možnost využití asistenci proškolených odborníků z robustní celorepublikové poradenské sítě ale přitahují pozornost i různých spekulantů. Ti se snaží vydělat na neinformovanosti zájemců o dotace. Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci se Státním fondem životního prostředí ČR (SFŽP ČR) proto podniklo několik zásadních kroků, které peněženky žadatelů před zbytečnými platbami ochrání.

„Bohužel zaznamenáváme případy zneužití ze strany osob vydávajících se za poradce NZÚ Light, kteří vyžadují poplatek za podání žádosti, případně se snaží prodat žadatelům další služby, které vůbec nesouvisí s dotacemi na rychlé renovace,“ informuje ministr životního prostředí Petr Hladík s tím, že ve svém okolí například zaznamenal případ, kdy si dotyčná firma za zprostředkování dotace nárokovala po žadateli odměnu 5 % z dotace, navíc část této odměny požadova-

li zaplatit předem. „Abychom naše seniory a další oprávněné žadatele před těmito tzv. šmejdami ochránili, nově se budou naši poradci prokazovat průkazkami, které zájemcům o dotace umožní jednoduše ověřit, že mají oprávnění poskytovat k Nové zelené úsporám Light poradenství. Tato asistence je hrazena státem, konkrétně z prostředků Národního plánu obnovy, a pro žadatele je tedy zcela zdarma. Pokud kdokoliv požaduje od žadatelů v NZÚ Light jakýkoliv poplatek, není to náš proškolený poradce,“ zdůrazňuje Petr Hladík.

Identifikační průkaz poradce bude obsahovat fotografii a identifikační údaje, podle kterých bude možné na webových stránkách www.novazelenausporam.cz ověřit, zda je jeho držitel k poskytování poradenství v NZÚ Light skutečně oprávněn. „Průkaz budeme vydávat každému poradci z řad MAS a EKIS/M-EKIS, který splní všechny povinné kroky registrace do naší databáze. Spolu s registrací bude každému poradci přidělen i jedinečný identifikační kód. Podle něj si může každý na webu jednoduše ověřit, zda daný člověk skutečně patří do naší poradenské sítě. Pro okamžité ověření bude na kartě rovněž uvedena speciální telefonní linka,“ vysvětluje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman s tím, že dohromady je do sítě zapojeno 307 poradců MAS a 52 konzultantů EKIS.

Poradci programu NZÚ Light poskytují komplexní pomoc s vyřízením dotace. Žadatelům potvrdí odborný posudek a závěrečnou zprávu o realizovaných opatřeních, což jsou doklady potřebné k podání žádosti a doložení realizace. Zájemce, kteří si sami neporadí, provedou celým procesem od výběru vhodných opatření přes podání žádosti až po doložení realizace. Poskytnou jim rovněž telefonické konzultace k podmínkám programu. Kontakty na ně jsou k dispozici na webových stránkách programu, kde si každý může vybrat poradce podle svého bydliště a rovnou si domluvit osobní schůzku.

Další novinkou v programu jsou informační příručky s praktickými radami k zateplení jednotlivých konstrukcí domu. Žadatel díky nim získá lepší orientaci, jaké přínosy zateplení dané konstrukce domu přinese a jak je správně realizovat. Na svém webu je zveřejňuje SFŽP ČR. Dotace z Nové zelené úsporám Light podporují rychle a snadno realizovatelná opatření na rodinných domech nízkopříjmových domácností, jako je zateplení, výměna oken a vchodových dveří. Jde o jednoduché úpravy s významným přínosem pro úspornější provoz domácnosti, které je možné realizovat i svépomocí.

Abychom naše seniory a další oprávněné žadatele před těmito tzv. šmejdami ochránili, nově se budou naši poradci prokazovat průkazkami, které zájemcům o dotace umožní jednoduše ověřit, že mají oprávnění poskytovat k Nové zelené úsporám Light poradenství.

nová
zelená
úsporám
light

„Víme, že naši žadatelé se aktivně zajímají o úpravy svých domovů, někteří dokonce zateplení realizují vlastními silami. Pro snadnější orientaci v nabídce materiálů a firem i pro kontrolu, zda realizovaná opatření vyhovují podmínkám dotace, jsme připravili informační příručky, ve kterých žadatelé, ale i poradci z řad MAS a EKIS najdou k podporovaným opatřením celou řadu praktických informací a doporučení,“ informuje Petr Valdman. Příručky podrobněji popisují, jak mají být podporovaná opatření realizována, aby splnila podmínky dotace. Mohou být vodítkem pro všechny, kteří renovují svépomocí, ale i pro poradce, kteří pomáhají zájemcům o dotace navrhnout potřebné úpravy domů. „Žadatelé si mohou díky příručce také ohlídat, zda stavební firma realizuje opatření správně, například zda používá správnou tloušťku izolace,“ doplnil ministr Hladík.

Aktuálně jsou nejžádanější dotace na výměnu starých netěsnících oken, o které si žádá přes 70 % domácností, měnit se tak bude přes 100 tisíc oken. Velký zájem je i o zateplení fasády, které je předmětem zhruba 20 % žádostí. „Kvůli velkému zájmu jsme už dokonce museli alokaci jednou navýšovat na 3 miliardy korun. Chtěl bych opět zdůraznit, že jsme připraveni do programu další peníze přidat, aby mohl běžet dlouhodobě. Nikdo se tak nemusí bát, že by peníze došly,“ řekl Petr Hladík.

„Nová zelená úsporám Light je jednoznačný úspěch. Program si našel své adresáty, kteří přivítali příležitost snížit náklady na vytápění nejen v letošní sezoně. V drtivé většině případů si žádosti podávají zájemci pobírající starobní důchod. Jsme rádi, že díky rozsáhlému poradenství pro ně není podání žádosti složité a do budoucna nebude díky identifikačním průkazům ani rizikové,“ konstatuje Petr Valdman.

První etapa Nové zelené úsporám Light potvrdila správné zaměření programu a Ministerstvo životního prostředí počítá s jeho dalším rozšířením. „V současné době vyhodnocujeme pilotní fázi programu a do budoucna počítáme i s rozšířením nabídky možných opatření. Není důvod, aby domácnosti s nízkými příjmy neměly přístup například k vlastní fotovoltaice určené třeba na ohřev vody,“ uzavírá ministr Petr Hladík s tím, že novinky představí na jaře tohoto roku.

Dotančí program Nová zelená úsporám Light byl spuštěn 9. ledna 2023. Díky němu mohou senioři, lidé pobírající příspěvek na bydlení nebo lidé s hendikepem rychle a bez finančních bariér provést jednoduchá opatření s velkým efektem trvalých úspor energií. Na realizaci mají domácnosti jeden rok a žádat lze i zpětně na opatření provedená po 12. září 2022. Na rozdíl od klasické Nové zelené úsporám nemusí mít žadatelé peníze dopředu našetřené, protože dotaci až 150 tisíc korun dostanou zálohově ještě předtím, než se do stavebních prací pustí. Výše dotace může být až 100 %. Program je financován z programu HOUSEnerg Modernizačního fondu, který čerpá prostředky zejména z monetizace 2 % celkového počtu emisních povolenek v systému EU ETS na období 2021–2030. ●

Nové dotace pro energetické úspory veřejných budov jsou tady

Ministerstvo životního prostředí přichází s novinkou v Operačním programu Životní prostředí (OPŽP) pro šetření energiemi. **Tentokrát nabídne dotaci na komplexní úsporné projekty na veřejných budovách.**

Foto: archiv SFŽP ČR

Ty umožní školám, nemocnicím, obecním úřadům a dalším veřejným budovám získat finanční prostředky na zateplení, modernizaci vnitřního osvětlení, instalaci fotovoltaiky, zelené střechy i systémy pro zachytávání, úpravu a rozvod srážkových a šedých vod nebo dobíjecí stanice pro elektromobily. Příjem žádostí u těchto výzev začal v dubnu.

„Nejlepší energie je ta, kterou vůbec nemusíme vyrobit. Proto je dobré hledat úspory. V této aktuální výzev dáváme důraz na komplexní rekonstrukce veřejných budov, které řeší nejen snížení jejich energetické náročnosti, ale zároveň i využití obnovitelných zdrojů energie, zvýšení kvality interiéru těchto budov či posílení jejich schopnosti adaptovat se na změnu klimatu. Aktuálně vyhlášené výzvy tak umožní školám, nemocnicím, obecním úřadům a dalším veřejným budovám získat finanční prostředky nejen na realizaci zateplení, ale také na modernizaci vnitřního osvětlení a instalaci fotovoltaických panelů, zelené střechy nebo systémů pro zachytávání, úpravu a rozvod srážkových a šedých vod. V neposlední řadě bude možné si z dotace pořádit i dobíjecí stanice pro elektromobily. V závislosti na kvalitě projektu a jeho úspornosti může žadatel čerpat dotaci s mírou podpory od 40 do 70 procent,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) s tím, že snižování energetické náročnosti rodinných a bytových domů se MŽP velmi komplexně věnuje v programu Nová zelená úsporám.

Koncept tzv. komplexních projektů je v OPŽP významnou novinkou a představuje model, kdy jsou do jednoho projektu

integrovány aktivity z různých oblastí podpory. V případě OPŽP 2021–2027 se jedná o možnost kombinace opatření ze specifických cílů 1.1 (Energetické úspory) a 1.2 (Obnovitelné zdroje energie). Od dubna jsou spuštěny dvě výzvy s názvem Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách, ve kterých je pro žadatele připraveno 5 miliard korun.

„Komplexní pojetí projektů, tedy těch, které sledují více cílů zároveň a neřeší izolovaně jednotlivosti, má pro žadatele nespornou výhodu v tom, že všechny investiční záměry lze takto administrovat prostřednictvím jedné žádosti v rámci jediné samé výzvy,“ dodal Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

„Komplexní energeticko-úsporný projekt kombinuje několik úsporných opatření dohromady. Ilustračním příkladem může být třeba škola, která fotovoltaikou osadí svou střechu, zateplí okna a zavede technologie pro zachyt srážkových vod, které lze znovu využít například na splachování,“ popsal ministr Hladík s tím, že žádosti je možné podat do 1. března 2024.

O podporu na zvyšování energetické účinnosti budov je velký zájem. Na snižování jejich energetické náročnosti nabídla OPŽP v loňském roce výzvu zacílenou na výstavbu nových veřejných budov v pasivním nebo plusovém standardu s alokací téměř 1,5 miliardy korun. Z důvodu vyčerpání stanovené alokace výzvy byl příjem žádostí ukončen už po šesti týdnech po otevření výzvy. ●

▶ Dotace na úsporné bydlení budou dostupné více domácnostem.

MŽP chystá změny v Nové zelené úsporám

Nejdéle běžící dotační program MŽP a SFŽP ČR na podporu energeticky úsporného bydlení – Novou zelená úsporám – čekají od září výrazné změny. **Dotace budou dostupné pro více domácností, cesta k penězům se zjednoduší a program nově nabídne prostředky i na výměnu nejstarších plynových kotlů za tepelná čerpadla.** Příjem žádostí za současných podmínek skončí 30. června 2023, ve vylepšené podobě se opět otevře od září.

Minulý rok, poznamenaný energetickou krizí, přinesl enormní zájem o dotace na snížení energetické náročnosti obytných domů. Vyčleněných 19 miliard korun z Národního plánu obnovy na financování programu Nová zelená úsporám vyčerpali majitelé rodinných a bytových domů o dva roky dříve, než rezort Ministerstva životního prostředí původně plánoval.

„Jen za poslední rok a půl, od října 2021, si o dotaci na úspornější bydlení požádalo rekordních 110 tisíc domácností. To dalece přesáhlo celkový počet přijatých žádostí za předchozích 7 let fungování programu. Strmě rostoucí zájem se logicky projevil u nenáročných opatření s okamžitým efektem, tedy zejména u instalací domácích fotovoltaických elektráren a výměn starých kotlů za tepelná čerpadla. Například u fotovoltaiky jsme zaznamenali trojnásobný meziroční nárůst,“ uvádí ministr životního prostředí Petr Hladík.

Přínosy programu pro domácnosti jsou nesporné, nesporný je i přínos k ochraně životního prostředí. „Pro názornost, jen díky opatřením podpořeným od října roku 2021 vypustí naše domácnosti do ovzduší za rok o 700 tisíc tun oxidu uhličitého méně, což odpovídá ušetřeným 350 tisíc tunám uhlí za 2,3 miliardy korun. Pokud bude zájem pokračovat stejným tempem, bude úspora energie na konci roku 2025 odpovídat v přepočtu nespáleným 1,44 milionům tun uhlí, tedy 4,5 procentům roční spotřeby uhlí v ČR nebo 6% celkové roční spotřeby plynu. To představuje snížení emisí oxidu uhličitého o 2,8 procenta ročně,“ vypočítává ministr životního prostředí Petr Hladík.

S ohledem na razantní nárůst cen na trhu s energiemi se ministerstvo na možnost rychlého vyčerpání zdrojů z Národního plánu obnovy připravovalo s předstihem. „Ve snaze co nejvíce ulevit tuzemským domácnostem se nám podařilo s Evropskou investiční bankou již na podzim dojednat další prostředky z Modernizačního fondu. V programu HOUSEnerg zaměřeném na energetické úspory v rezidenčním sektoru tak máme nyní připraveno 55 miliard korun na pokrytí financování Nové zelené úsporám i její odlehčené verze pro nízkopříjmové domácnosti NZÚ Light,“ vysvětluje Petr Hladík.

Přechod na nový zdroj financování se promítne do nastavení i běhu samotného programu Nová zelená úsporám. „Naším cílem je energetické renovace domů zpřístupnit pro co nejvíce

Foto: archiv SFŽP ČR

domácností, zaměříme se více na bytové domy. Právě v těchto dnech jednáme s Evropskou komisí o využití prostředků RRF pro nízkouročené půjčky. Připravujeme i variantu financování formou záloh, které už dnes poskytujeme seniorům a invalidním občanům v NZÚ Light. Umožníme tak čerpat dotace i mladým rodinám, které nemají tolik vlastních úspor, aby například renovovali dům s pomocí standardní Nové zelené úsporám, ale nespĺňují podmínky ani NZÚ Light,“ uvádí ministr Petr Hladík.

To však nejsou jediné novinky, které v programu připravuje. Žadatelům se ještě více zjednoduší proces od podání k vyplacení dotace, odpadne povinnost předkládat faktury a ve většině případů i projektovou dokumentaci, zmírní se kritéria u vybraných opatření. Dotace na náročnější úpravy domů budou již automaticky navýšeny o podporu projektu. V oblasti novostaveb bude podpora zacílená pouze na ty nejúspornější budovy, u kterých bude efekt energetických úspor nejvyšší. A nově bude do nabídky dotací zařazena i podpora výměny starých plynových kotlů za tepelná čerpadla.

„V loňském roce jsme zvládli administraci 82 tisíc žádostí o podporu, což je 4× více než v uplynulých letech a průměrná doba vyřízení žádosti je 21 dní. Díky zjednodušené administraci budeme moci dále navýšovat

počty odbavených žádostí, které díky maximálnímu otevření programu bezesporu přijdou, aniž by se prodlužovala doba jejich posouzení a následné výplaty prostředků. Klíčová je rovněž podpora poradenské sítě, kterou chceme ještě zintenzivnit a díky tomu zvýšit dostupnost kvalitních služeb v terénu,“ doplňuje Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR, jehož úřad program spravuje.

Příjem žádostí ve stávající etapě Nové zelené úsporám bude ukončen 30. června 2023. Po krátké technicko-provozní přestávce, nutné k implementaci zjednodušených postupů, bude spuštěna nová etapa programu a příjem žádostí se opět otevře v září 2023. „Všem žadatelům, kteří mají rozpracované projekty dle stávajících podmínek, doporučuji, aby své žádosti podali do konce června letošního roku,“ nabádá Petr Valdman s tím, že bližší podmínky podpory v nové etapě rezort postupně představí během jara.

Program Nová zelená úsporám je Evropskou komisí hodnocen jako nejúspěšnější program v České republice v oblasti úspor energie, a to nejen čerpáním prostředků, ale i efektivností vynaložených nákladů. Od spuštění programu v roce 2014 bylo z programu Nová zelená úsporám podpořeno 180 tisíc domácností, na jejich účty rezort odeslal 22 miliard korun. ●

▶ Z prádelny je špičkové lékařské pracoviště

Zhruba 34 milionů korun investoval Olomoucký kraj do rekonstrukce budovy bývalé prádelny ve šternberské nemocnici. Ta teď bude sloužit novému účelu: provozu magnetické rezonance. Moderní pracoviště má pomoci zhruba dvěma tisícovkám pacientů ročně.

Foto: Olomoucký kraj

„Jde o další významný investiční projekt Olomouckého kraje ve šternberské nemocnici. Zajištění moderní a dostupné lékařské péče je jedním z hlavních úkolů, které si hejtmanství vytyčilo, a já jsem moc rád, že se nám ho daří naplňovat,“ uvedl Josef Suchánek, hejtmán Olomouckého kraje.

Část prostředků na rekonstrukci budovy magnetické rezonance získal kraj formou dotací a nájemného, které od provozovatele nemocnice vybírá. „Do modernizace zdravotní péče investujeme každým rokem velmi vysoké částky. Nová magnetická rezonance poskytne špičkové diagnostické výsledky a lidem se zkrátí čer-

kací doba na vyšetření. A také už kvůli němu nebudou muset dojíždět do vzdálenějších míst,“ shrnul výhody nového pracoviště Dalibor Horák, náměstek hejtmána Olomouckého kraje pro oblast zdravotnictví.

Samotný vyšetřovací přístroj do budovy instaluje provozovatel lékařského areálu, kterým je společnost AGEL Středomoravská nemocniční. První pacienty začne vyšetřovat od dubna.

„Předností přístroje je vysoká kvalita zobrazených snímků a pokročilý software s nastavenými protokoly, který pomáhá rentgenovým laborantům v kvalitním zobrazení vyšetřované lokality,“ vysvětlila Jindřiška Judasová, primářka radiodiagnostického oddělení Nemocnice AGEL Šternberk.

Nemocniční budova prošla kompletní rekonstrukcí, která začala na podzim 2021. Vnitřní prostory jsou bezbariérové, a pokud jde o ekologii a udržitelnost, objekt má takzvanou zelenou střechu, je zateplený, disponuje rekuperací vzduchu a v jeho plášti jsou i budky pro roryse a netopýry – vše tedy odpovídá nejnovějším trendům. Tento projekt je spolufinancován v rámci Operačního programu Životní prostředí. ●

▶ Nemocnice v Motole revitalizuje pneumologickou kliniku

Budova motolské pneumologické kliniky je v provozu od roku 1992. Konstrukce už je zastaralá, do objektu někdy zatéká, což si vynucuje časté opravy a způsobuje odstávky provozu.

„Stavební úpravy zlepší prostředí pro pacienty i personál zdravotnického zřízení. Bude provedeno zateplení obvodového pláště budovy včetně střešní konstrukce, výměna otvorových výplní včetně střešních prvků a rekonstrukce osvětlovací soustavy,“ uvádí Miroslava Mikasová z odboru komunikace Fakultní nemocnice v Motole.

Vliv těchto opatření na budoucí úspory energií na provoz nemocnice bude průběžně vyhodnocován zavedeným energetickým managementem.

Pneumologická klinika 2. LF UK a FN Motol je zařízením oboru pneumologie

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

a fizeologie, který se zabývá prevencí, diagnostikou, léčením, posuzováním a výzkumem všech onemocnění respiračního ústrojí včetně tuberkulózy. Tento obor se zaměřuje i na omezování přechodu akutní fáze nemoci v chronickou a racionalizaci péče o osoby s chronickými nemocemi dýchacího ústrojí.

Realizaci stavebních úprav zpozdila pandemie. „Situace vyvolaná pandemií covidu-19 si vynutila přednostně řešit péči o pacienty i vzhledem ke zvýšenému nárůstu hospitalizací. Kapacitně žadatel pracoval na hranici svých možností, proto dosud nebylo možné uskutečnit realizaci stavebních projektů, která by znamenala snížení kapacity zdravotnického zařízení,“ říká Miroslava Mikasová z odboru komunikace.

Finanční podpora z Národního plánu obnovy nyní umožnila mimo jiné zahájit realizaci dlouho připravovaného projektu Snížení energetické náročnosti objektu Pneumologické kliniky Fakultní nemocnice Motol v Praze.

Fakultní nemocnice v Motole v současné době zajišťuje logisticky náročnou koordinaci probíhajících a připravovaných stavebních projektů v areálu FN Motol v období do 31. prosince 2025 při snaze minimalizovat snížení finančních příjmů ze zdravotního pojištění během stavebních prací a současně nesnížit dostupnost lékařské péče pro pacienty. Problémem jsou rostoucí náklady stavebních prací a materiálů.

Po realizaci se očekává snížení energetické náročnosti budovy. Za rok by mělo ubýt emisí CO₂ o 88 tun, dojde ke snížení energetické potřeby o 1 140 GJ za rok a uspořit 1306 GJ primární energie z neobnovitelných zdrojů.

Projekt splňuje podmínku, že dojde k minimální úspoře 30 % primární energie z neobnovitelných zdrojů oproti původnímu stavu nebo emisí CO₂. U projektu bude také zajištěno splnění podmínky, aby při zlepšování energetické náročnosti státních a veřejných budov bylo nejméně 70 % stavebního a demoličního odpadu připraveno k opětovnému použití nebo recyklaci. ●

► Velká přeměna nábřeží Svatky pokračuje, už se staví stezky pro pěší i kola

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Foto: Zdeněk Kolařík

V lednu loňského roku byla zahájena dlouho očekávaná výstavba přírodě blízkých protipovodňových opatření řeky Svatky. **Na nábřeží v úseku od Riviéry přes Poříčí k železničnímu viaduktu na Uhelné ulici dostane řeka více prostoru a Brňané místo k procházkám, sportu i odpočinku.**

Přeměna více než tří kilometrů obou břehů Svatky je připravena podle návrhu zpracovaného týmem uznávaného architekta Ivana Rullera, který zvítězil v mezinárodní architektonicko-krajinářské soutěži. Hlavním cílem navržených úprav je ochránit město a jeho obyvatele před stoletou vodou. Snížením vysokých břehů a rozšířením koryta bude dosaženo dalšího zvýšení kapacity řeky. Investice je podpořena stovkami milionů korun z Národního plánu obnovy.

Práce na nábřeží jsou v plném proudu. Právě realizovaný prioritní úsek s označením „etapa VII a VIII“ je prvním z plánovaného komplexního systému protipovodňové ochrany města Brna.

V počátcích se sdružení zhotovitelů vybraného úseku zabývalo především nutnými přeložkami inženýrských sítí, jako jsou plynovody, horkovody nebo kabeláže. Následně se začalo s úpravami jak v podzemí, tak na povrchu. „Na řadu přišly rekonstrukce kanalizací a přeměna samotného nábřeží. V současné době se pracuje téměř po celé délce dotčeného tříkilometrového

úseku. Mezi Heršpickou a Renneskou a směrem k ulici Vídeňské pokračují práce na rekonstrukci kanalizace a buduje se zde nová jímka v korytě řeky, aby bylo možné provádět jeho úpravy. Totéž se děje na Tábořského nábřeží, kde probíhá i ražba štoly. V těchto místech už byl osazen nový produktovod,“ popisuje tiskový mluvčí města Brna Filip Poňuchálek.

V úseku na Poříčí u Bauerovy ulice jsou zajištěny dotčené komunikace, sdružení zhotovitelů za pomoci speciálních technologií tvaruje a opevňuje koryto řeky, dokončují se tam protipovodňové stěny a začínají se budovat i cyklostezky a pěšiny na nových bermách. V poslední části za koupalištěm Riviéra se již staví stezky pro pěší a započala zde stavba lávky, vypočítal právě probíhající práce mluvčí Poňuchálek.

Velký projekt současně cílí na ochranu před povodněmi a také na adaptaci města na dopady klimatických změn, tedy využívá přírodě blízkých opatření v boji se suchem a povodněmi.

Dojde k rozvolnění koryta Svatky prostřednictvím odsazených zemních hrází

a nezbytných technických opatření, jako jsou například nábřežní zdi. „Jako unikátní je možné vnímat především zvýšení biodiverzity v centru zastavěné části města vytvořením bohatého příbřežního pásma podél vodního toku a vybudováním rozsáhlého mokřadu,“ vysvětluje mluvčí města Filip Poňuchálek.

„Kromě výše uvedeného tento projekt dále přináší velkou přidanou společenskou hodnotu spočívající ve vytvoření vhodně koncipovaných veřejných prostranství určených pro rekreaci obyvatel v blízkosti vodního toku prostřednictvím důmyslné sítě pěšin a cest. Vývážený podíl veřejných prostranství a zelených ploch je protiváhou přilehlého zastavěného území a má tendenci eliminovat tepelné ostrovy v intravilánu města. Takto zvolené řešení dále umožňuje doplnění a rozšíření páteřní sítě cyklostezek, které významně přispívají k udržitelné městské mobilitě,“ popisuje mluvčí. Protipovodňová opatření jsou navržena jako funkčně propojený celek, jehož nedílnou součástí jsou i nezbytné vyvolané investice do související technické infrastruktury, například svislé opěrné konstrukce, rekonstrukce a přeložky inženýrských sítí či vybudování komunikační sítě.

Rozsáhlý a komplexní projekt je realizován v městské zástavbě, což přináší některá úskalí. „Při tak velkém objemu prací se vždy musí počítat s komplikacemi. Naším cílem je společně se sdružením zhotovitelů a dalších zainteresovaných subjektů reagovat na nastalé situace tak, aby se zdárně vyřešily a stavba mohla pokračovat. Příkladem mohou být relikty z minulosti, kdy zjišťujeme, že jsou některé inženýrské sítě zakresleny nepřesně, což stavbu komplikuje.

Foto: A PLUS, a. s.

Foto: A PLUS, a. s.

Foto: A PLUS, a. s.

Foto: A PLUS, a. s.

Vypořádat se musíme i s aktuálním stavem mostních konstrukcí v řešeném úseku a z toho vyplývajícími omezeními. Pro nápravu je poté potřeba aktualizovat projektovou dokumentaci a přizpůsobit tomu harmonogram prací. V současné době je dle dodatku ke smlouvě se sdružením zhotovitelů stanoven termín dokončení na rok 2024,“ popisuje mluvčí Brna.

Rekonstrukce se dotýká mnohých Brňanů. Velký zájem široké veřejnosti vzbudily již výsledky architektonicko-krajinářské soutěže o podobu budoucí brněnské náplavky. Porota nejvíce ocenila návrh týmu pana profesora Rullera, který se mimočodem v Brně narodil a celý život v moravské metropoli i působil. Vítěznému týmu se dle porotců podařilo najít řešení, které je velmi

atraktivní a využívá všech možností, jak dostat lidi co nejbliž k hladině řeky.

„Následná stavba pak probíhá v blízkosti centra města a přináší Brňanům komplikace. Nicméně snahou města, sdružení zhotovitelů a dalších zainteresovaných stran je tyto obtíže co nejvíce minimalizovat. Ohlasů různého druhu i zabarvení tak bylo nepočítatelné, i v souvislosti s tím, že dochází k zásadní proměně výškového profilu břehů. Vítány jsou především nové plochy pro rekreaci, mobilitu i sport, tedy možnost dostat se k hladině řeky, nové možnosti k procházkám i zlepšení průchodnosti územím. Kladně hodnocen je také vznik první brněnské náplavky přímo u haly Rondo a dále fakt, že protipovodňová opatření jsou přírodě blízká, kdy je proměna nábřeží orientována na návrat přírody k centru města, nikoli pouze „šedými“ technickými řešeními. Jde tedy o to, že Brno konečně bude „mít řeku“. V další fázi se plánuje úplně nový rozlehlý povodňový park,“ popsal tiskový mluvčí města ohlasy.

Projekt samozřejmě zajímá i odbornou veřejnost. „Mezi odborníky je pozitivně

přijímána i samotná skutečnost výstavby protipovodňových opatření, která budou chránit jak stávající zástavbu, tak zástavbu připravovanou, a to i ve spojitosti s dlouhodobým nedostatkem dostupného bydlení ve městě Brně. Dále je důležitá související rekonstrukce i více než sto let staré kanalizace nebo dalších technických sítí. Zvláštní kapitolou byla také otázka stromů, kdy došlo právě kvůli výše zmíněné úpravě výškového profilu břehů ke kácení. Tam převažovalo především překvapení, proč k podobnému kroku muselo dojít. Ze strany naší i poučené veřejnosti tak opakovaně zaznívalo, že stromy vyrostly na uměle vybudovaných zvýšených březích a kamenných stěnách, takže ve chvíli, kdy byly břehy snižovány, byly odváženy tuny zeminy a byl výrazně měněn profil řeky, nebylo možné všechny zachránit,“ uvádí Filip Poňuchálek.

Na rekonstrukci nábřeží by měly navázat další etapy, celkem by proměnou mělo projít na 23 kilometrů území kolem Svitavy a Svatky. ●

Foto: A PLUS, a. s.

Rekonstrukce se dotýká mnohých Brňanů. Velký zájem široké veřejnosti vzbudily již výsledky architektonicko-krajinářské soutěže o podobu budoucí brněnské náplavky. Porota nejvíce ocenila návrh týmu pana profesora Rullera... Vítěznému týmu se dle porotců podařilo najít řešení, které je velmi atraktivní a využívá všech možností, jak dostat lidi co nejbliž k hladině řeky.

Organizace Beleco společně s Katedrou fyzické geografie a geoekologie Ostravské univerzity pokračuje ve vývoji inkubační schránky LOSOSA v rámci projektu Inovace a aplikace metody inkubace jiker ohrožených druhů ryb a mihulí v prostředí mateřských toků. Projekt byl podpořen z Norských fondů.

ZACHRAŇUJÍ LOSOSY, TI SI DÍKY INKUBAČNÍM SCHRÁNKÁM PAMATUJÍ „CHUŤ“ VODY

1

Foto: Milan Šanda

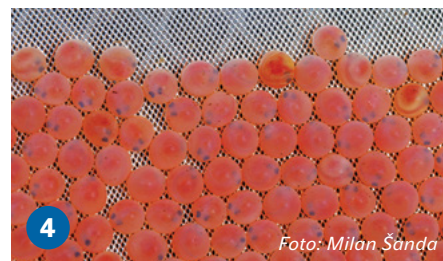
2

Foto: Jiří Křesina

3

Foto: Milan Šanda

4

Foto: Milan Šanda

- 1. SCHRÁNKY LOSOSA.** Plovoucí modifikace na Jetřichovické Bělé v povodí Kamenice
- 2. V TÉTO FÁZI** jsou jikry umístěny do schránky, inkubovaný plůdek lipana podhorního
- 3. JIKRY** ve stadiu viditelných očních bodů; **4. VÁČKOVÝ PLŮDEK** lososa obecného

Projekt navazuje na výsledky dřívějšího projektu a rozšiřuje je. Inkubační schránky pomáhají lososům při migraci v řekách. „Nejen u lososa, ale také u dalších ryb a mihulí migrujících do míst, kde se vykulili, dochází k vazbě na mateřské prostředí. U lososa se tomu říká homing a právě na lososovi lze vysvětlit princip fungování inkubačních schránek. Homing pomáhá dospělým lososům v návratu do mateřské řeky. Losos si pamatuje nejenom „chuť“ vody, kde se narodil. Tato vlastnost se vytváří již v zárodku, který se vyvíjí v jikře. Proto je důležité, aby se jikry vyvíjely již v mateřské vodě v povodí, kam chceme, aby se losos vrátil. Toto nám umožní právě inkubační schránky,“ vysvětluje Jiří Křesina z organizace Beleco.

Norway grants

STÁTNI FOND ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Podle něj je metoda poměrně stará a existuje již celá řada inkubačních schránek. „Inkubační schránka LOSOSA byla vytvořena přímo na podmínky řeky Kamenice, která nese velké množství jemných plavenin a nelze zde využít dnové aparáty. Schránka lososa je průtočná, ale vykulený plůdek z ní nemůže samovolně uniknout, takže lze přesně stanovit úspěšnost inkubace. Těsná konstrukce schránky z nerezové oceli zaručí odolnost vůči nečekaným hydrologickým jevům nebo

vmikání možných predátorů do schránky,“ popisuje Jiří Křesina.

V současné době probíhá ve vybraných povodích inkubace lososa obecného a pstruha obecného v plovoucích modifikacích inkubační schránky s názvem LOSOSA. Ostravská univerzita sbírá hydrologická data z vybraných povodí pro vytvoření klimatických modelů. Z toho lze predikovat, zda budou mít vybrané úseky toku potenciál pro vybrané druhy ryb či mihulí i z pohledu budoucího vývoje klimatu.

Na jaře se chystá další fáze. „Na jaře se chystáme na lipana podhorního a poprvé odzkoušet inkubační schránky LOSOSA také na dalších reftních rybách, jako je parma, podoustev, ostrovetka, jelec jesen, ale také na mihule potoční, což je asi největší přínos tohoto projektu. Dalším přínosem je právě podpora populace lososa obecného v povodí Kamenice. A pro mě je velice významným cílem projektu možnost odzkoušení tohoto podpůrného managementu pro zájmové skupiny jako třeba místní organizace Českého rybářského svazu. O inkubaci je velký zájem ze strany nejen rybářských spolků a předpokládámý rozsah lokalit, kde jsme předjednali otestování inkubace a osvojení si metodiky, se nám již téměř zdvojnásobil,“ uzavírá Jiří Křesina z organizace Beleco. ●

DLOUHODOBÝ PROJEKT

Repatriace lososa je dlouhodobým projektem, který odstartoval před pěti lety na podporu kriticky ohroženého lososa obecného. Projektu předcházelo důkladné testování různých typů inkubačních schránek a osvojení metody inkubace. Projekt repatriace populace lososa formou inkubace jiker koordinuje organizace Beleco, z. s. Je to mezioborový tým odborníků zabývajících se ochranou přírody. Profesionálně a nezávisle pracuje na propojování vědy, výzkumu i praxe. Organizaci se daří získávat peníze z dotačních programů, vedle Norských fondů byl projekt podpořen i z Operačního programu Životní prostředí.

▶ Chomutov zatepluje školky, přidá i zelené střechy

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Foto: archiv SFŽP ČR

Město Chomutov dále snižuje energetickou spotřebu u svých budov. Aktuálně zatepluje dvě školky, třetí už je hotová.

Aco si město od investic slibuje? Hlavně nižší spotřebu, adaptaci na změnu klimatu a hezčí budovy. „Hlavní motivací jsou samozřejmě energetické úspory těchto veřejných budov. Většinou se jedná o zateplení obálky budovy, výměnu oken a dveří, zateplení střechy a instalaci nuceného větrání s rekuperací,“ uvádí mluvčí města Marie Heřmanová. Dodává, že u těchto budov navíc v souladu s koncepcí města týkající se změny klimatu přibyla realizace nových zelených střech.

Zateplovány jsou tři budovy: školka Rádost v Palackého ulici, kde se děti učí ve dvou budovách, a mateřská škola Písnička na síd-

lišti na Zahradní. V Palackého ulici je jedna z budov už hotová, druhou by měla dodavatelská firma dokončit o letních prázdninách letošního roku. Školka na Zahradní by měla být hotová také v létě. „Zateplovány jsou ty objekty školek, které doposud neprošly energetickými úsporami,“ uvádí mluvčí města Marie Heřmanová. Na realizaci získalo město dotační podporu z Národního plánu obnovy.

Město si od revitalizace slibuje především energetické úspory. „Reálné úspory se ukážou až po realizaci, skutečnost se vyhodnocuje rok po ukončení realizace,“ uvádí mluvčí města. Podle energetického posudku by se měla spo-

třeba energií snížit u školky v Palackého ulici o více než padesát procent a u objektu na Zahradní téměř o čtyřicet procent.

Ohlasy lidí na rekonstrukce jsou dobré. „Ohlasy veřejnosti jsou veskrze pozitivní, neb po realizaci mají budovy krásné nové fasády, vedení školky má i možnost poájet se na konečném barevném řešení či návrhu. Tepelná pohoda včetně výměny vzduchu je zajištěna moderním vzduchotechnickým systémem nuceného větrání s rekuperací. V realizaci samozřejmě vznikají dílčí problémy, které se týkají částečného nebo úplného omezení chodu školky, což znamená dočasný diskomfort pro rodiče, děti i personál,“ uvádí mluvčí města Marie Heřmanová. ●

Podle energetického posudku by se měla spotřeba energií snížit u školky v Palackého ulici o více než padesát procent a u objektu na Zahradní téměř o čtyřicet procent.

▶ Záchranáři v Boskovicích dostali novou základnu

Nová výjezdová základna Zdravotnické záchranné služby Jihomoravského kraje za 81 milionů korun vyrostla v západní části areálu boskovické nemocnice.

„Stavba trvala rok a čtvrt a kraj na ni využil finance z prostředků Evropské investiční banky. Potřebujeme efektivní pokrytí záchrannou službou po celém kraji s kvalitním zázemím pro záchranáře, aby se mohli soustředit na svou práci. Proto jsem rád, že se podařilo ho vybudovat i v této, severní části našeho kraje,“ řekl jihomoravský hejtmán Jan Grolich.

„Poslední roky a k tomu covidová pandemie nám ukázaly rezervy v kapacitách stanovišť. Základny teď dimenzujeme tak, aby v nich byl vždy

prostor pro případné navýšení počtu výjezdových skupin. V Boskovicích budou sídlit dvě výjezdové skupiny, z toho jedna s lékařem. Do budoucna se předpokládá rozšíření na tři výjezdové skupiny,“ uvedl náměstek hejtmána pro oblast vzdělávání, zdravotnictví a strategii chytřejšího regionu Jiří Nantl.

V původní budově v areálu Nemocnice Boskovice byla výjezdová základna ZZS JMK od roku 1996.

Nový objekt je koncipován jako dvoupodlažní nepodsklepený s plochou střechou. Přízemí je určeno pro parkování čtyř sanitních vozidel. Dále jsou zde umístěny sklady zdravotnického materiálu a prádla, infekčního odpadu a komunálního tříděného odpadu nebo sanitační box. O patro výše najde zázemí posádka.

„Prostory současné základny, která se v nadcházejících dnech stane již bývalou, už skutečně nevyhovují, kapacitně ani technicky. Proto jsme rádi, že můžeme

být v novém a že vše je velmi dobře vymyšleno i z pohledu logistického, ať už jde o přesuny posádek do vozů, či jakýkoliv pohyb zdravotníků po budově. Celkově nám přibývá výjezdů, více jich evidujeme i tady na Boskovicku, takže větší a modernější základna je logické vyústění vývoje. Průběžně se snažíme vylepšovat podmínky, ve kterých naši zaměstnanci pracují. A samozřejmě s tím souvisí neustálé zkvalitňování péče o pacienta,“ vysvětluje ředitelka ZZS JMK Hana Albrechtová.

„Protože jsme splnili všechny požadavky na nízkou energetický charakter stavby, obdržíme na ni dotaci ve výši 30 milionů korun z Operačního programu Životní prostředí. Objekt je totiž řešen jako energeticky pasivní. Tepelná energie pro vytápění, chlazení a ohřev teplé užitkové vody je primárně zajištěna tepelnými čerpadly země-voda. Základna disponuje také fotovoltaickou elektrárnou, jedná se o 66 panelů o výkonu 450 Wp. Část dešťové vody bude zpětně využita pro splachování WC,“ popsal řešení stavby radní pro investice Vladimír Šmerda. ●

PETR HLADÍK: RESORT ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ JE MINISTERSTVEM BUDOUCNOSTI

Chci na ministerstvo přinést energii a zodpovědný přístup k péči o naši krajinu. Země nám byla svěřena do péče, jinou nemáme. Budu usilovat o to, abychom ji jednou mohli v pořádku předat budoucím generacím. **Jaké budou první kroky nového ministra? Jak bude chtít upravit dotační program Nová zelená úsporám? A v čem vidí největší výzvy v oblasti životního prostředí?** Pro časopis Priorita odpovídal nový ministr životního prostředí Petr Hladík.

Ministrem životního prostředí jste od 10. března 2023. Co bude první věc, kterou od vás lidé uvidí?

Na pozici náměstka ministra životního prostředí jsem nastoupil už na začátku ledna a od té doby se nám už mnoho věcí podařilo. Nejlepším příkladem je spuštění Nové zelené úsporám Light, která je určena pro domácnosti s nižšími příjmy. V podobných věcech chceme pokračovat. Na jaře bychom chtěli oznámit změny jak ve standardní Nové zelené úsporám, tak v Nové zelené úsporám Light. Naším cílem je například rozšířit možnost pořízení fotovoltaiky i pro domácnosti s nižšími příjmy.

Co dalšího chcete upravit?

Součástí bude výzva, které pracovně říkáme Oprav dům po babičce. Bude určena pro mladé rodiny, které si chtějí opravit starý dům. Nebude podstatné, zda mladá rodina dům zdědí, nebo koupí, měla by mít možnost půjčky a dotace na jeho rekonstrukci. Dotační podpora by měla jít především na zateplení objektu, výměnu kotle nebo tepelné soustavy a také instalaci fotovoltaiky. Na zbylé stavební úpravy, jako je například výměna kachliček v koupelně, by stát poskytl půjčku. Čeká nás ale i spousta dalších věcí, například další vlna klasických kotlíkových dotací nebo podpora výměny starých plynových kotlů za tepelná čerpadla. Ministerstvo spolu se Státním fondem životního prostředí ČR má opravdu celou paletu dotačních

programů, a to jak pro občany, tak pro obce. Mým úkolem je lidem tyto programy přiblížit a co nejlépe je upravit jejich potřebám. Proto také všude říkám, že lidovci jsou sociálním a zeleným svědomím této vlády.

O Ministerstvu životního prostředí často hovoříte jako o ministerstvu budoucnosti. Jak má taková budoucnost podle nového ministra životního prostředí vypadat?

Chci, aby ministerstvo prostřednictvím dotací zcela změnilo českou energetiku. Aby odchod od uhlí nebyl strašákem, ale využitou příležitostí. Abychom se už neptali, jestli náhodou nejsme moc progresivističtí, ale aby byl tento přístup standardem. Nesmíme zapomínat na to, že země nám byla svěřena do péče a jinou nemáme. Budu usilovat

o to, abychom ji jednou mohli v pořádku předat budoucím generacím. Současná vláda na klima klade mnohem větší důraz než vlády předchozí. Prožíváme opravdu velkou změnu, a abychom byli schopni se na ni připravit, tak vláda podporuje nejen domácnosti, ale i průmysl a firmy. I díky tomu, co se děje na Ukrajině, jsou teď lidé a firmy více ochotni řešit, jakou energii budou v budoucnu používat.

Jaké jsou na Ministerstvu životního prostředí další priority?

Tento rok nás čeká opravdu hodně výzev. Je to například krizová novela vodního zákona, která má mimo jiné zajistit, aby se neopakovaly události jako v roce 2020 na Bečvě. Chceme zavést online monitoring vody vypouštěné z průmyslových provozů do řek u výstí významných znečišťovatelů, kde hrozí havárie velkého rozsahu. To je věc, kterou jsme vepsali i do aktualizovaného programového prohlášení vlády. Další velkou výzvou bude zálohování, které bychom chtěli představit na jaře. Nejbližší možný termín, kdy bychom i v Česku mohli zálohovat plechovky a PET láhve, je rok 2025. Nejlepší odpad je totiž ten, který nevznikne. Pokud už ale vznikne, je důležité ho znovu použít ve výrobě nebo jako zdroj elektřiny či tepla. Podpora cirkulární ekonomiky je klíčová pro nastavení udržitelného rozvoje Česka. Chci, aby se Ministerstvo životního prostředí stalo silným a sebevědomým resor-

Nesmíme zapomínat na to, že země nám byla svěřena do péče a jinou nemáme. Budu usilovat o to, abychom ji jednou mohli v pořádku předat budoucím generacím.

tem, který dá lidem příležitost žít zdravěji a ve větším souladu s přírodou.

Programové prohlášení vlády o oblasti životního prostředí nabralo poměrně dost změn. Například v něm zmiňujete, že rozšíříte plochu zvláště chráněných území. Jakých území se to má týkat?

Už v původní verzi prohlášení jsme měli dvě oblasti. Národní park Křivoklátsko a národní park Soutok. Nyní jsme přidali vyhlášení chráněné krajinné oblasti Krušné hory, myslím, že minimálně část jejich území by si ochranu zasloužila. NP Křivoklátsko bychom rádi vyhlásili do konce volebního období. Na Soutoku by nyní měla vzniknout chráněná krajinná oblast a zřízení národního parku je v dalším výhledu. Na tom jsme se v minulých dnech domluvili s Jihomoravským krajem a místními starosty. Nemůžeme využívat krajinu pouze k ekonomickým účelům, ale musíme rovněž chránit její ekosystémy a biologické funkce. Má-li být divoká příroda zachráněna, musíme jí poskytnout nějaký prostor. Naším dlouhodobým cílem je chránit třicet procent našeho území, z toho deset procent území má pak být přenecháno či znovu vráceno přírodě.

Co spolupráce s ostatními resorty? Podobné pole působnosti máte například s Ministerstvem zemědělství, i když pohledy resortů se mohou v určitých

Chci, aby ministerstvo prostřednictvím dotací zcela změnilo českou energetiku. Aby odchod od uhlí nebyl strašákem, ale využitou příležitostí.

oblastech rozcházet. Čeká vás nějaký společný projekt?

Chci na ministerstvo přinést zodpovědný přístup k péči o naši krajinu a půdu. To znamená konec obřích logistických a nákupních center na nevhodnějších zemědělských půdách. Proto aktuálně připravujeme novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, která by měla dát pravidla i takzvané agrovoltaike, což je používání solárních panelů jako doplňku při zemědělské výrobě. Ve spolupráci s resortem zemědělství jsme vyhodnotili, že nejperspektivnější plochy pro realizaci představují například vinice, chmelnice, pěstování zeleniny či ovocné sady. V zahraničí tak například fungují panely, které jsou postaveny kolmo nad plodinami nebo stojí na nějaké konstrukci, aby pod nimi mohl projet třeba traktor. Novela má přinést i další změny, na-

příklad to, že krajinné prvky, jako jsou například skupiny dřevin, stromořadí či mokřady, budou nově považovány za součást zemědělské půdy. Pokud vše půjde podle plánu, novela by mohla platit od příštího roku.

Mezi prioritami jste zmiňoval obnovitelné zdroje, Česko už dlouho čeká na rozvoj komunitní energetiky. Kdy se jí dočkáme?

První posun energetického zákona už nastal. Takzvaný lex OZE I už vyšel ve Sbírce zákonů. Teď se projednává druhá novela, která se týká právě komunitní energetiky. Předpokládám, že dojde k vypořádání připomínek a postupnému procesu směrem k vládě a parlamentu. Následovat bude třetí legislativní změna, která by měla do Česka přinést ukládání energií, flexibilitu a agregaci. Tato témata dohromady přinesou do české energetiky naprosto zásadní revoluci, i proto jsme je zmínil v revidovaném programovém prohlášení. Ministerstvo životního prostředí vznik komunitní energie podporuje, to asi nikoho nepřekvapí. Máme tu ale také obrovské množství starostí a místostarostů, kteří chtějí, aby se jejich města a obce staly komunitními, aby si mohly vzájemně vyrábět, sdílet a ukládat energii. Jako ministerstvo k tomu máme dotační tituly, takže teď už nám chybí opravdu jen legislativa. Mimo to máme i další cíl, a to mít do dvou let celkem 200 tisíc fotovoltaických zařízení na střechách, dvojnásobek oproti původnímu programovému prohlášení. ●

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
678 500 Kč

Príspevek EU
576 725 Kč

JIZBICKÝ PÍSAK

Příběh revitalizace jizbické pískovny je příběhem o tom, jak se z negativní věci může zrodit něco pěkného a přínosného. Na začátku všeho stálo udání.

O několik málo let později mají středočeské Jizbice revitalizovanou pískovnu, která je domovem vzácných druhů obojživelníků a kde lidé rádi tráví svůj čas.

Všechno začalo udáním. „Jedna občanka Jizbic, chronická stěžovatelka, udala naši obec odboru životního prostředí na Městském úřadu v Nymburku, že lokalitu Písač něčím zavázíme a že se bojí kontaminace spodní vody,“ vypráví jizbická starostka Eva Pacltová. Obec se podle jejích slov tehdy bránila tím, že do zanedbané lokality na svém okraji naváží pouze neškodnou přebytečnou zeminu. „I z rozboru půdy bylo jasné, že to tak opravdu je. Šlo o čistou, nekontaminovanou hlínu,“ potvrzuje Eva Pacltová. „A ve stejné době se mi ozval Martin Šandera, že tuto naši lokalitu dlouhodobě sleduje kvůli výskytu čolků, a zajímalo ho, v jakém rozsahu obec plánuje zavázku,“ vzpomíná Eva Pacltová dále.

Martin Šandera je předsedou organizace HERPETA, která se zabývá především ochranou a výzkumem obojživelníků a plazů a environmentálním vzděláváním, výchovou a osvětou, a také dlouholetý externí spolupracovník AOPK ČR v oblasti monitoringu a mapování výskytu obojživelníků a plazů. „Společně s kolegy nám vypracoval zprávu, ze které jsme zjistili, jaké vzácnosti v této lokalitě žijí a rostou,“ přibližuje jizbická paní starostka. „Vůbec jsme netušili, že v Jizbicích máme takovou vzácnost a že některé z žijících druhů jsou na červeném seznamu,“ přiznává své tehdejší překvapení. Od té doby s Martinem Šanderou vymýšle-

li, jak lokalitě a tvorům v ní žijícím pomoci. „Pan Šandera si to představoval jako jednoduchou záležitost, že uděláme brigádu a bude to,“ vzpomíná Eva Pacltová. „Já jsem byla zastáncem radikálnějšího řešení – když už máme něco dělat, tak pořádně.“

Finance na uskutečnění projektu se sešly z více zdrojů

Tehdy Eva Pacltová oslovila Libora Kouříka, který pochází ze Zavadilky, místní části Jizbic. „Má k těm místům vztah, vystudoval vysokou školu v oboru vodní stavby a projektování podobných děl se věnuje, a ač u nás už nežije, pravidelně sem dojíždí.“

Libora Kouřík projekt nadchl. Spojil se s Martinem Šanderou a zpracoval projekt, který se v obci všem líbil. „Byli jsme domluveni, že se pokusím získat na projekt dotaci,“ říká Eva Pacltová. „I když si většinu žádostí o dotace vyřizuji sama, v tomto případě jsem se obrátila na firmu, s jejíž pomocí se nám podařilo získat dotaci z OPŽP. Bylo tam ale mnoho neuznatelných položek, a proto jsme uvítali, když Středočeský kraj vypsal výzvu a my jsme mohli požádat o dofinancování těchto neuznatelných položek,“ popisuje. „I v tomto případě jsme byli úspěšní.“

Zastupitelstvo Středočeského kraje schválilo poskytnutí dvou individuálních dotací na kofinancování projektů podpořených z Operačního programu Životní prostředí, které přispívají ke zvýšení schopnosti zadržovat vodu v krajině, posilují biologickou rozmanitost a napomáhají zastavit její úbytek. Prvním projektem bylo vybudování a obnova tůň na Podblanicku ze ZO ČSOP Vlašim. Druhá dotace byla poskytnuta právě projektu Revitalizace Jizbické pískovny u Nymburka.

Pod vedením Martina Šandery, jehož zájem o jizbickou pískovnu stál na samém počátku její revitalizace, pořádá obec každoroční komentované prohlídky lokality. Martin Šandera se od samého počátku snažil vnést do povědomí široké veřejnosti, jaké vzácné druhy zde žijí, a to se mu podařilo. Veřejností je tento zrealizovaný projekt hodnocen velice kladně.

„Podpora biodiverzity je jednou z našich priorit. Jsem ráda, že můžeme podpořit tyto dva projekty, které pomáhají navracet krajině její dávno zapomenutou tvář. Ať už je to vytvářením soustavy tůní a mokřadů, které jsou přirozeným biotopem pro chráněné druhy živočichů, nebo například obnovou zanedbaného území s velmi cennými druhy rostlin a živočichů,“ uvedla tehdy radní pro oblast životního prostředí a zemědělství Jana Skopalíková.

A mohlo se začít

Kromě revitalizace pískovny obec naplánovala i vybudování naučné stezky, na které by se návštěvníci dozvěděli, co všechno v lokalitě žije a roste, a sehnala finance na její realizaci z dalšího zdroje.

Když byly peníze pohromadě, vypsala obec výběrové řízení, které vyhrála firma Nautila z Kolína. „Přiznávám, že s žádnou firmou se mi už dlouho tak dobře nespolečně pracovalo,“ hodnotí výběr Eva Pacltová. Autorský a technický dozor prováděl projektant Libor Kouřík.

Projekt se poté realizoval od září 2021 do léta 2022, a to z prostých důvodů. „Bylo přesně určeno, jaké práce je možné provádět v jakých měsících, abychom nenarušili život obojživelníků,“ vysvětluje Eva Pacltová.

Většina projektu se realizovala z místního materiálu

V době, kdy se s revitalizací lokality začínalo, zbývaly na území o rozloze zhruba 1,15 hektaru dvě tůně, ostatní vyschly anebo vodu vysály svými kořeny náletové dřeviny. Velké množství těchto dřevin bylo při revitalizaci pískovny vykáčeno, nejen kvůli vodě, ale také kvůli prosvětlení.

„V rámci projektu bylo dále obnoveno všech šest původních tůní, byla vybudována hráz zamezující ujíždění zeminy do jedné z tůní. Byly vytvořeny dřevěné chodníky kolem tůní a jedna dlouhá lávka přes jednu z tůní. Vzniklo hadišťe – líhniště pro hady. Byl instalován mobiliář: dva stoly s lavicemi, altán, knihobudka. Z pařezů stromů firma vytvořila na řadě míst sezení,“ vypočítává Eva Pacltová,

co všechno se v pískovně s projektem změnilo.

A celé to má ještě přidanou hodnotu. „Mimo mobiliáře vše vzniklo z materiálu z této lokality. Není zde nic cizího. Vytěžená zemina a větve byly použity na úkryty pro jiné druhy, které snad tyto ideální podmínky přilákají. Část vytěženého dřeva byla použita na zmíněnou hráz,“ zdůrazňuje.

Kosatec je zpátky na svém místě

Dnes je Jizbický písák místem, které je hojně navštěvováno jak odbornou veřejností, tak rodinami s dětmi. Všichni zúčastnění z něj mají radost. Přítomnost člověka je tu podle paní starostky důležitá. „Svoji kroky totiž znemožní růst rostlinám, které tu nemají co dělat,“ vysvětluje a na závěr přidává osobní příběh. „Když mi bylo asi dvacet let, přinesla jsem si ze zanedbaného, zarostlého Písáku krásný žlutý vodní kosatec. Doma jsem si ho zasadila do jezírka a on mi tam krásně prospíval. Při slavnostním otevření pískovny jsem ho doma vyryla a zasadila zpět na kraj jedné z tůní. Po více než třiceti letech se kosatec vrátil na původní místo.“ Kruh se pěkně uzavřel.

JIZBICKÝ PÍSAK

Na lokalitě Jizbický písák dlouhodobě probíhá sledování výskytu obojživelníků a monitoring stavu populací některých druhů pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR. Díky životu ve vodě i na souši jsou obojživelníci významnými bioindikátory čistoty či znečištění prostředí. Na Jizbickém písáku se vyskytuje pět druhů: čolek obecný, čolek velký, kuňka ohnivá, skokan skřehotavý a skokan štíhlý, přičemž rozmnožování nebylo doloženo pouze u kuňky ohnivá. Všechny uvedené druhy náležejí ke zvláště chráněným.

Foto: Benny Trapp

Nejpočetněji je na lokalitě zastoupen skokan štíhlý. Vyšší desítky snůšek představují až desetitisíce pulců. Odhadem tu žijí desítky dospělých jedinců. Dále jsou tu zaznamenávány desítky pulců skokana skřehotavého a larev čolka obecného a velkého.

Kuňka ohnivá je na lokalitě zaznamenávána v počtu několika dospělých jedinců, přesněji několika vokalizujících samců. Jejich rozmnožování nelze vyloučit, avšak potvrzeno nebylo.

Postupný úbytek některých druhů byl způsoben zarůstáním lokality vegetací a vysušováním vodních ploch, a právě proto bylo nutné lokalitu revitalizovat.

► Naučná stezka

V rámci revitalizace Jizbického písáku s mokřady a tůňmi vznikla naučná stezka. Její vybudování bylo financováno z jiných zdrojů než z OPŽP, ale přesto je nedílnou součástí celého projektu. Naučná stezka má za cíl informovat širokou veřejnost o téměř neznámé lokalitě, která se jako drahokam vyloupila mezi lesem a poli severně od Jizbic. Stezka je dlouhá pouhých 410 metrů a vede nenáročným terénem. V její východní části pak návštěvníky čekají dřevěné chodníčky a lávka, která vede skrze tůň a umožňuje tak pozorování bohatého vodního života obojživelníků v čele s místními poklady – kuňkou a čolkem.

„Přírodě jsme pomohli obnovením mokřadů, revitalizací původních tůň, kácením náletových dřevin i dalších větších stromů, aby došlo k většímu oslunění mokřadního biotopu a byly zde vytvořeny vhodné podmínky pro existenci přirozených a chráněných dru-

hů rostlin i živočichů – mokřadní ekosystém,“ popisují tvůrkyňe podkladů pro naučnou stezku Hana Bubancová a Eva Pacltová.

Ze sedmi zastávek (dřevěných tabulí) se tu návštěvníkům zábavnou formou představují různé druhy savců, dřevin a hub, ale také méně známé rostliny a ptáci, kteří se vyskytují právě v tomto koutku přírody. Kromě pěti zastavení s otáčivými tabulkami na téma dřeviny, ptáci, houby, savci a rostliny je na stezce k vidění i výjimečná stavba líhniště pro obojživelníky – hadník. Jde o uměle vytvořenou ubytovnu a zimoviště pro ještěrky, slepýše a hady. Je to ale zároveň i líhniště, kde se mohou tyto živočichové v klidu rozmnožovat a vyvádět nové generace.

Tato srubová konstrukce s půdorysnými rozměry 3 × 3 metry z klád o průměru cca 20 cm a výškou 1,1 m funguje jako líhniště pro plazy – hadiště.

Klády jsou z neošetřeného dřeva, uvnitř je struktura pobita plotovým pletivem, které slouží jako ochrana před predátory a také konstrukci zpevňuje.

Tento prostor zhruba 9 m³ má na dně vrstvu větviček, klacíků i velkých větví. Druhá vrstva je tvořena z pilin, hoblin, štěpky a kůry, další vrstvou je opět dřevo, větve a pařezy, další vrstvou je směs z listů, trávy, hlíny a trouchnivějšího dřeva.

Takto naplněná líhniště vytvářejí prostory pro úkryt plazů a kladení vajíček, ale také se tlecími procesy generuje vhodné teplo a vlhkost. Substrát je pravidelně doplňován a obnovován tak, aby nezankla jeho tepelná funkce. Substrát se doplňuje v období od dubna do června, kdy nehrozí nebezpečí poškození snůšek přezimujících jedinců nebo rušení gravidních samic.

Na části povrchu hadníku je umístěna rybniční folie, pod kterou se hadi rádi vyhřívají. Seshora je také rám z pletiva a slouží jako ochrana pro snůšky a před útoky predátorů.

Plazi mohou do hadníku klást vajíčka, je to jakýsi inkubátor, protože organický materiál, který tam tlí, vyrábí teplo a v teple se vajíčkům velmi daří. Dále mohou v hadníku plazi zimovat nebo se tam ukrývat.

Co hadi jistě ocení? Nejvíce klid, teplo tlejících materiálů pro kladení vajec, místa pro vyhřívání, skryše, úkryty, díry a také hodně potravy v okolí, tedy hraboše a myši. *„Všechny užovky, ještěrky a slepýši žijící v Česku jsou ohrožení, někteří dokonce kriticky, takže touto stavbou jsme jim vytvořili vhodné zázemí a přispěli jsme k ochraně přírody,“* říká Eva Pacltová. ●

Typickým biotem písáku jsou písčiny vznikající těsně po skončení těžby. Téměř okamžitě je holý písek osídlován rostlinami.

V prvních letech se zde vytvářejí nezapojená společenstva rostlin, které vyžadují málo živin a nesnášejí konkurenci. Tato společenstva jsou z pohledu ochrany přírody velmi důležitá.

Většina těchto rostlin z mnohých míst naší přírody zmizela a v písčinnách našli náhradní stanoviště. K těmto rostlinám patří například bělolist nejmenší a nahoprutka písečná.

PÍSKOVNY COBY DAR PŘÍRODĚ

Malé plochy pískoven, tzv. písničky či písáky, vznikaly v naší zemi již za raného středověku při ruční těžbě písku. Tento nově vzniklý biotop umožnil například rozšíření břehulí říčních. Velká písková jezera začala vznikat až v období socialismu. V roce 1962 bylo u Halámek objeveno nejmocnější ložisko živcových štěrkopísků v našem státě. Těžba štěrkopísku dosahovala vrcholu v osmdesátých letech dvacátého století v souvislosti s výstavbou velkých sídlišť, ale také jaderné elektrárny Temelín. Těžba štěrkopísku v této době znamenala zánik velmi cenných biotopů, některých druhů rostlin, polí a luk obhospodařovaných po celá desetiletí. Útlum těžby a větší ohledy k přírodě přinesl rok 1989. Kromě přísnější legislativy měla na útlum těžby vliv stagnace velkého stavebnictví a částečné narovnání cen surovin a pohonných hmot.

Dnes už ale vidíme, že díky malým lomům a pískovnam může příroda také překvapivě mnoho získat. Tyto lokality jsou totiž většinou domovem chráněných druhů rostlin a živočichů.

Ve stěnách pískovny už během těžby hnízdí břehule či barevné vlhy. Do tůní po těžbě se stahují žáby, čolci, vážky i mokřadní rostliny. Holý povrch s minimem půdy zabydlují nádherné kutilký, prohání se tudy smaragdoví svizníci a hnízdí tu kulíci, jejichž vajíčka jsou mezi kamínky těžko k povšimnutí. Na řídkých trávnících rozkvétají orchideje, létají tu modrokrídlatá sarančata i vzácní modrásci.

Pískovny a lomy představují něco neobvyklého v okolní krajině. Je to místo, kde se na povrch dostává podloží, není tu silná vrstva půdy, stromy se sem vracejí poměrně pomalu, je to hodně slunce, ale málo živin. Stěny pískoven nahrazují okraje meandrů velkých řek, v tůních nejsou chovány ryby,

dno těžebny je pro ptáky i hmyz skoro jako říční náplavky a občas se tu vyskytují i písečné duny.

Ménší pískovny se nacházely u většiny českých obcí. Bývaly těženy lopatou, ale i bagrem. Lidé okrajovali kopce, na kterých původně rostly borovice a kvetly suchomilné rostliny. Když pak byl kopec téměř zlikvidován, nechalo se vše ležet ladem, aby si s tím příroda nějak poradila. Do největší prohlubně se po každém dešti stahovala voda, na obnažená místa dopadala semena okolních rostlin a dřevin. Do mělkých louží se brzy nastěhovali obojživelníci a vodní hmyz nebo larvy, kolem vody začala létat šídla a vážky. Na písčitéch stráních vyklíčily třeba borovice, vrby, vřesý, hadince, třezalky, mochny, pryskyřníky, pavince, hvozdíky, zeměžluč... Příroda si vzala svá území zpět.

Důležitost ochrany těchto přírodních pokladů už si uvědomují i některé těžební společnosti a přizpůsobují tomu i způsob těžby – třeba strhnou stěnu pískovny a posunou se v těžbě o kus dál teprve tehdy, až břehule vyvedou mladé.

Po ukončení těžby je pak nevhodnější provést ve spolupráci s odborníky přírodě blízkou rekultivaci. Při té se využívá přírodních procesů, při nichž se občas brzdí sukcese, aby místo postupně nezarušovalo různými druhy rostlin a nevnikl tu les. Někdy se zabraňuje invazi nevhodných druhů rostlin ve snaze zachovat vše cenné, co tu vzniklo už během těžby. Často tu pak vznikne prostor i pro lidské návštěvníky.

V neposlední řadě jsou pískovny – právě proto, že vytvářejí jedinečný prostor pro pozorování ptáků – vyhledávaným místem nejrůznějších výzkumů. ●

ECHO

České dráhy zateplí vlastní budovu

České dráhy chystají přesun svých administrativních zaměstnanců v Hradci Králové. Z výpravní budovy nádraží se přesunou do aktuálně nevyužívaného objektu v majetku dopravce v části Plácky. Aktuálně již dopravce začal hledat firmu, která budovu opraví. Odhadované náklady jsou 44 milionů korun. České dráhy chtějí díky plánovaným úsporám po zateplení objektu získat na opravu dotaci z Národního programu Životní prostředí – Národního plánu obnovy. Budova je aktuálně nevyužívaná, v minulosti se v ní nacházely kancelářské, provozní a skladovací prostory.

Zemědělci chtějí spolupracovat na ochraně sýčka

Sýčkům se možná blýská na lepší časy. Výzkum mezi zemědělci ukázal, že mají i nadále zájem spolupracovat s ornitology na záchraně této kriticky ohrožené sovy. Výzkum zadala Česká společnost ornitologická (ČSO), aby lépe porozuměla potřebám a motivaci zemědělců, kteří jsou zásadními spojenci v ochraně sýčků. ČSO chce spolupráci prohloubit a naplánovat potřebné kroky v ochraně sýčka, kterého v Česku zbývá jen zhruba sto párů. Hlavním důvodem je velkoplošné intenzivní hospodaření vedoucí ke ztrátě pestrosti krajiny a k velkým lánům, kde sýček nemá kde hnízdit ani k lovit. Projekt na záchranu sýčka je financován také z Norských fondů.

Dotace na podporu obcí v národních parcích jsou rozebrány

Finanční prostředky určené na zlepšování životního prostředí v obcích na území národních parků byly vyčerpány za necelé dva měsíce a příjem žádostí byl ukončen. Výzva č. 9/2022 z Národního programu Životní prostředí nabídla obcím v národních parcích 200 milionů korun na zajištění udržitelného rozvoje a zlepšování kvality života svých obyvatel. Dotace podpoří budování infrastruktury a vybavenosti obcí, otevírání informačních center zaměřených na problematiku národních parků a programy vzdělávání a osvěty v oblastech životního prostředí. Dotační výzva navázala na předchozí výzvy se stejným zaměřením. Mezi žadateli z řad obcí v národních parcích se jedná o populární dotace.

HARMONOGRAM VÝZEV V OPERAČNÍM PROGRAMU

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY		
Číslo a název specifického cíle	Číslo výzvy	Číslo a název opatření
 1.1 Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů	037	1.1.1 v kombinaci s 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1 Snižení energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury v kombinaci s: zlepšením kvality vnitřního prostředí veřejných budov, zvýšením adaptability veřejných budov na změnu klimatu, výstavbou a rekonstrukcí obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy
	038	1.1.1 v kombinaci s 1.1.3, 1.1.4, 1.2.1 Snižení energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury v kombinaci s: zlepšením kvality vnitřního prostředí veřejných budov, zvýšením adaptability veřejných budov na změnu klimatu, výstavbou a rekonstrukcí obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy
	040	1.1.5 Výstavba nových veřejných budov, které budou splňovat parametry pro pasivní nebo plusové budovy
	008	1.1.2 Snižení energetické náročnosti/zvýšení účinnosti technologických procesů
	009	1.1.2 Snižení energetické náročnosti/zvýšení účinnosti technologických procesů
 1.2 Podpora energie z obnovitelných zdrojů v souladu se směrnicí (EU) 2018/2001, včetně kritérií udržitelnosti stanovených v uvedené směrnici	011	1.2.1 1.2.2 Výstavba a rekonstrukce obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy Výstavba a rekonstrukce obnovitelných zdrojů energie pro zajištění dodávek systémové energie ve veřejném sektoru
	045	1.2.3 Výměna nevyhovujících spalovacích zdrojů na tuhá paliva a pořízení domovních předávacích stanic.
 1.3 Podpora přizpůsobení se změně klimatu, prevence rizika katastrof a odolnosti vůči nim s přihlédnutím k ekosystémovým přístupům	039	1.3.1 Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech
	032	1.3.1 Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech
	046	1.3.1 Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech
	047	1.3.1 Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech
	036	1.3.4 Realizace opatření ke zpomalení odtoku, pro vsak, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití; realizace zelených střech; opatření na využití šedé vody; opatření pro řízenou dotaci podzemních vod
	048	1.3.5 Podpora preventivních opatření proti povodním a suchu, zejména budování, rozšíření, zkvalitnění a obnova monitorovacích, předpovědních, hlásných, výstražných a varovných systémů; zpracování digitálních povodňových plánů, zpracování analýzy odtokových poměrů
	049	1.3.5 Podpora preventivních opatření proti povodním a suchu, zejména budování, rozšíření, zkvalitnění a obnova monitorovacích, předpovědních, hlásných, výstražných a varovných systémů; zpracování digitálních povodňových plánů, zpracování analýzy odtokových poměrů
	050	1.3.5 Podpora preventivních opatření proti povodním a suchu, zejména budování, rozšíření, zkvalitnění a obnova monitorovacích, předpovědních, hlásných, výstražných a varovných systémů; zpracování digitálních povodňových plánů, zpracování analýzy odtokových poměrů
	019	1.3.3, 1.3.4 Realizace protipovodňových opatření Realizace opatření ke zpomalení odtoku, pro vsak, retenci a akumulaci srážkové vody vč. jejího dalšího využití; realizace zelených střech; opatření na využití šedé vody; opatření pro řízenou dotaci podzemních vod
	022	1.3.5 Podpora preventivních opatření proti povodním a suchu, zejména budování, rozšíření, zkvalitnění a obnova monitorovacích, předpovědních, hlásných, výstražných a varovných systémů; zpracování digitálních povodňových plánů, zpracování analýzy odtokových poměrů
	023	1.3.8 Obnova stability svahů, stabilizace a sanace extrémních svahových nestabilit vzniklých v důsledku přírodních jevů
020	1.3.10 Prevence a řízení antropogenních rizik	
 1.4 Podpora přístupu k vodě a udržitelné hospodaření s vodou	042	1.4.1, 1.4.2, 1.4.3 Výstavba čistíren odpadních vod; dobudování a výstavba kanalizací
	043	1.4.1 Výstavba čistíren odpadních vod; dobudování a výstavba kanalizací
	044	1.4.4, 1.4.5 Výstavba a modernizace vodovodních přívadčů a vodovodních řadů; výstavba úpraven vody; výstavba, intenzifikace nebo revitalizace stávajících vodních zdrojů Intenzifikace úpraven pitné vody
	025	1.4.1 a 1.4.4 Projektové schéma
 1.5 Podpora přechodu na oběhové hospodářství účinně využívající zdroje	004	1.5.8 Výstavba a modernizace zařízení pro materiálové využití odpadů
 1.6 Posilování ochrany a zachování přírody, biologické rozmanitosti a zelené infrastruktury, a to i v městských oblastech, a snižování všech forem znečištění	033	1.6.1, 1.6.3 Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcněnější části přírody a krajiny Modernizace a rozvoj záchranných stanic a záchranných center CITES pro ohrožené druhy živočichů
	034	1.6.7 Průzkum rozsahu znečištění hominového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení
	035	1.6.8 Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek
	041	1.6.1 Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcněnější části přírody a krajiny
	012	1.6.4 Náhrada nebo rekonstrukce stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší včetně realizace dodatečných technologií a změny technologických postupů
	016	1.6.8 Odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek
	028	1.6.1 Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcněnější části přírody a krajiny
	029	1.6.1 Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcněnější části přírody a krajiny
	030	1.6.1 Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcněnější části přírody a krajiny
	031	1.6.2 Zprůchodnění migračních překážek pro živočichy

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

(k 15. březnu 2023)

ZACÍLENÍ VÝZVY	ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ			
	Upřesnění zacílení výzvy	Druh výzvy	Předpokládané datum zahájení příjmu žádostí	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
Komplexní projekty – podpora revitalizace budov veřejného sektoru s cílem snížení konečné spotřeby energie a úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů, podpory OZE a zlepšení kvality vnitřního prostředí budov	průběžná		3. 4. 2023	1. 3. 2024
Komplexní projekty – podpora revitalizace budov veřejného sektoru s cílem snížení konečné spotřeby energie a úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů, podpory OZE a zlepšení kvality vnitřního prostředí budov	průběžná		3. 4. 2023	1. 3. 2024
Výzva je určena pouze pro projekty ze 163. výzvy Operačního programu Životní prostředí 2014–2020, které byly schváleny řídicím orgánem k fázi	průběžná		3. 2. 2023	15. 6. 2023
Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (zvláště gastro a průmyslový provoz ve zdravotnictví, školství a sociálních službách)	průběžná		24. 8. 2022	31. 5. 2023
Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře (zvláště gastro a průmyslový provoz ve zdravotnictví, školství a sociálních službách)	průběžná		24. 8. 2022	31. 5. 2023
Podpora není určena pro obce s počtem obyvatel menším nebo rovno 3000 (k 1. 1. 2022 dle údajů ČSÚ), které realizují fotovoltaické systémy instalované na střešní konstrukci nebo na obvodové zdi budovy, spojené se zemí pevným základem a evidované v katastru nemovitostí, včetně přístřešků (např. pro automobily, stavební techniku, skladování materiálu atp.). Obce s počtem obyvatel menším než 3000 budou podpořeny v rámci Modernizačního fondu.	průběžná		24. 8. 2022	31. 5. 2023
Výměna nevyhovujících spalovacích zdrojů na tuhá paliva – výměna kotlů pro nízkopříjmové domácnosti	průběžná		5. 4. 2023	30. 6. 2023
Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	průběžná		28. 6. 2023	15. 12. 2023
Zakládání a obnova sídelní zeleně; odstranění či eliminace negativních funkcí odvodňovacích zařízení v krajině	průběžná		18. 1. 2023	20. 9. 2023
Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel; vegetační krajinné prvky (včetně skladebných prvků ÚSES) bez omezení	průběžná		28. 6. 2023	26. 4. 2024
Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel; vegetační krajinné prvky (včetně skladebných prvků ÚSES) bez omezení	průběžná		28. 6. 2023	26. 4. 2024
Výbudování technologie pro akumulaci, úpravu a rozvod šedých a srážkových vod v budovách za účelem splachování a dalších relevantních užití	průběžná		1. 2. 2023	31. 10. 2023
Budování a rozšíření varovných a výstražných systémů, pořízení nových varovných systémů na lokální úrovni, tvorba digitálních povodňových plánů, tvorba aktivního harmonogramu činnosti povodňových komisí, generel odtokových poměrů urbanizovaného povodí, plán odvádění extrémních srážek v urbanizovaném území, zpracování podkladů pro stanovení záplavových území (ZÚ), zpracování podkladů pro vymezení území ohroženého zvláštní povodní.	průběžná		28. 6. 2023	15. 12. 2023
Zpracování podkladů pro přípravu plánů pro zvládnutí povodňových rizik v oblastech s významným povodňovým rizikem	průběžná		23. 8. 2023	24. 11. 2023
Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující budování a modernizaci měřících sítí, infrastruktury a nástrojů systémů včasné výstrahy na celostátní úrovni	průběžná		20. 9. 2023	23. 2. 2024
Realizace přírodně blízkých protipovodňových opatření a opatření zaměřených na nakládání se srážkovými vodami	průběžná		14. 9. 2022	31. 10. 2023
Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby zahrnující budování a modernizaci měřících sítí, infrastruktury a nástrojů systémů včasné výstrahy na celostátní úrovni; zpracování podkladů pro stanovení záplavových území (ZÚ)	průběžná		16. 11. 2022	28. 4. 2023
Stabilizování a sanace svahových nestabilit a skalních řícní atd.	průběžná		16. 11. 2022	31. 5. 2023
Výstavba centrální ČOV (popř. decentralizované ČOV), intenzifikace ČOV a výstavba/dostavba kanalizace; retenční nádrže a odlehčení na jednotné kanalizaci	průběžná	kolová	9. 11. 2022	15. 11. 2023
Výstavba centrální ČOV (popř. decentralizované ČOV) a výstavba/dostavba kanalizace za účelem napojení nových obyvatel na kanalizaci	průběžná		6. 9. 2023	31. 10. 2023
Výstavba/dostavba vodovodů, zdroje vody, výstavba a intenzifikace úpraven pitné vody	průběžná	kolová	30. 8. 2023	30. 9. 2023
Projektové schéma na administraci projektů opatření 1.4.1 (A) – domovní čistírny odpadních vod a 1.4.4 (B) – průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody	průběžná		9. 11. 2022	28. 6. 2024
Materiálové využití odpadů, opatření je možné mezi sebou kombinovat	průběžná		7. 9. 2022	30. 6. 2023
Podaktivita 1.6.1.1.2 – Předcházení, minimalizace a náprava škod způsobených vybranými zvláště chráněnými druhy živočichů – pouze pro projekty v režimu de minimis podle nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 – maximálně do výše 20 000 eur	průběžná		18. 1. 2023	31. 10. 2023
Modernizace a rozvoj záchranných stanic a center CITES pro ohrožené živočichy	průběžná		1. 2. 2023	31. 5. 2023
Průzkum rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení	průběžná	kolová	15. 6. 2023	31. 8. 2023
Odstanění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy	průběžná	kolová	15. 6. 2023	31. 8. 2023
Podaktivita 1.6.1.1.2 – Předcházení, minimalizace a náprava škod způsobených vybranými zvláště chráněnými druhy živočichů – pouze pro projekty realizované v souladu s Pokyny ke státní podpoře v odvětví zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech (2022/C 485/01).	průběžná		22. 2. 2023	31. 10. 2023
Rekultivace starých skládek	průběžná		17. 8. 2022	31. 7. 2023
Péče o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů, péče o chráněná území, omezení šíření invazních nepůvodních a expanzivních druhů, návštěvnická infrastruktura sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody	průběžná		7. 9. 2022	18. 11. 2023
Péče o chráněná území, návštěvnická infrastruktura sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody	průběžná		31. 10. 2022	30. 6. 2023
Péče o chráněná území, návštěvnická infrastruktura sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody	průběžná		31. 10. 2022	30. 6. 2023
Monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území	průběžná		31. 10. 2022	30. 6. 2023
Zprůchodnění migračních překážek pro vodní a suchozemské živočichy a opatření k omezení jejich úmrtnosti	průběžná		31. 10. 2022	30. 6. 2023

OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Udržitelné nakládání s odpady

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 1 200 000 000 Kč

4. výzva cílí na konkrétní aktivity v oblasti udržitelného odpadového hospodářství, jako jsou výstavby a modernizace zařízení pro zpracování čistírenských odpadních kalů a materiálové využití ostatních odpadů.

Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

8. výzva se zaměřuje na zvýšení energetické účinnosti v gastro provozech a prádelnách v sektorech zdravotnictví, ve školství a v sociálních službách. Určena je pro Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina. Je určena pro široké spektrum žadatelů od obcí přes veřejnoprávní instituce po školy.

Energetické úspory ve veřejné infrastruktuře

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

9. výzva se zaměřuje na zvýšení energetické účinnosti v gastro provozech a prádelnách v sektorech zdravotnictví, ve školství a v sociálních službách. Určena je pro Ústecký kraj, Karlovarský kraj, Pardubický kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Moravskoslezský kraj, Olomoucký kraj a Zlínský kraj. Je určena pro široké spektrum žadatelů od obcí přes veřejnoprávní instituce po školy.

Obnovitelné zdroje energie ve veřejných budovách

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 825 000 000 Kč

11. výzva směřuje ke zvýšení využití obnovitelných zdrojů energie jak ve veřejných budovách, tak v konečné spotřebě energie ve veřejné infrastruktuře. Výzva podporuje velké množství technických řešení a různorodá řešená zařízení. O peníze mohou žádat kraje, obce, státní podniky, školy a další subjekty.

Stacionární zdroje znečišťování ovzduší

Ukončení příjmu žádostí: 31. 7. 2023
Alokace: 2 360 000 000 Kč

12. výzva se týká projektů náhrady nebo rekonstrukce stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší za účelem snížení emisí z těchto zdrojů. Podpora je určena i projektům zaměřeným na realizaci dodatečných technologií a změnu technologických postupů.

Rekultivace starých skládek

Ukončení příjmu žádostí: 18. 11. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

16. výzva se vztahuje k lokalitám starých skládek, které byly využívány ještě před platností legislativy o odpadech. Cílem je odstranění rizik kontaminace ohrožujících lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek.

Srážkové vody a opatření proti povodním

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 2 500 000 000 Kč

19. výzva se zaměřuje na projekty realizace přírodě blízkých protipovodňových opatření a na podporu budování vsakovacích a retenčních zařízení včetně podpory dalších opatření, která přispívají k efektivnímu nakládání se srážkovými vodami.

Prevence a řízení antropogenních rizik

Ukončení příjmu žádostí: 15. 11. 2023
Alokace: 100 000 000 Kč

20. výzva je určena projektům, které řeší zkvalitnění monitoringu životního prostředí, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence a řízení procesů při předcházení vzniku rizik souvisejících s lidskou, zemědělskou či průmyslovou činností. Oprávněnými žadateli jsou organizační složky státu, veřejnoprávní instituce, veřejné výzkumné instituce a orgány státní správy a samosprávy s působností v oblasti životního prostředí.

Preventivní opatření proti povodním a suchu

Ukončení příjmu žádostí: 28. 4. 2023
Alokace: 150 000 000 Kč

22. výzva podporuje projekty budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby a projekty orientované na zpracování podkladů pro stanovení záplavových území. Příjemci podpory mohou být kraje, obce, státní podniky, organizační složky státu, příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce, vysoké školy, školy a školská zařízení a městské části hl. města Prahy.

Obnova svahových nestabilit

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 100 000 000 Kč

23. výzva pomáhá se stabilizováním a sanacemi svahových nestabilit a skalních řícení ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost, které jsou evidovány a kategorizovány v Registru svahových nestabilit. Řešená lokalita musí být dokumentována Českou geologickou službou a zařazena do kategorie rizika III (nejvyšší riziko). Potenciálními žadateli jsou obce, DSO, nadace, spolky, církve, fyzické osoby a další subjekty.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 370 000 000 Kč

28. výzva poskytuje peníze na péči o přírodní stanoviště a druhy, opatření na podporu ohrožených druhů, péči o chráněná území, omezení šíření invazních nepůvodních a expanzivních druhů, návštěvnickou infrastrukturu sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody. Žadateli mohou být různé subjekty vyjma resortních organizací ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

29. výzva se zaměří na péči o chráněná území, návštěvnickou infrastrukturu sloužící k usměrnění návštěvníků v chráněných územích a zvýšení povědomí o problematice ochrany přírody. Žadateli jsou resortní organizace ochrany přírody Ministerstva životního prostředí.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 40 000 000 Kč

30. výzva podporuje monitoring ekosystémů, stanovišť a druhů, sběr podkladů, zpracování koncepčních dokumentů pro péči o chráněná území, zajištění územní ochrany chráněných území. Oprávněnými žadateli jsou kraje.

Zprůchodnění migračních překážek pro živočichy

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2023
Alokace: 290 000 000 Kč

31. výzva umožní udělat taková opatření, která zprůchodní migrační cesty pro živočichy a omezí jejich úmrtnost. Například sem patří rybí přechody a opatření podporující poproudovou migraci, zprůchodnění migračních bariér pro vybrané druhy živočichů (např. obojživelníci, chráněné druhy plazů, vydra, bobr, sysel, netopýři), a to zejména na významných tahových cestách, a další opatření. Žadateli mohou být subjekty od obcí po fyzické osoby.

Veřejná zeleň a eliminace odvodňovacích zařízení v krajině

Ukončení příjmu žádostí: 20. 9. 2023
Alokace: 200 000 000 Kč

32. výzva může poskytnout podporu pro projekty revitalizace sídelní zeleně prostřednictvím zachování, obnovy či zvyšování počtu a rozlohy ploch (a prvků) zeleně ve veřejném prostoru. Výzva cílí také na aktivity vedoucí k omezení negativní funkce odvodňovacího systému nebo prvků povrchového odvodnění.

Záchranné stanice pro živočichy, prevence útoku šelem

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 120 000 000 Kč

33. výzva se týká škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů. Jedná se o pomoc podnikajícím chovatelům hospodářských zvířat, aby mohli zabezpečit svá stáda, a to zejména před útoky vlka obecného. Výzva dále nabízí podporu za účelem modernizace záchranných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů.

Průzkum kontaminace životního prostředí

Ukončení příjmu žádostí: 31. 5. 2023
Alokace: 150 000 000 Kč

34. výzva se zaměřuje na projekty průzkumu kontaminace životního prostředí a jeho jednotlivých složek, tj. podzemních či povrchových vod, sedimentů, horninového prostředí či půdního vzduchu. Součástí projektů je zpracování analýz rizik kontaminovaných nebo potenciálně kontaminovaných lokalit, a to včetně návrhu efektivního řešení.

Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 200 000 000 Kč

36. výzva je určena projektům, které se zabývají vybudováním technologií pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách za účelem jejich dalšího relevantního využití.

Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách

Ukončení příjmu žádostí: 1. 3. 2024
Alokace: 2 500 000 000 Kč

37. výzva se zaměřuje na snížení energetické náročnosti veřejných budov a je platná pro Ústecký, Karlovarský, Pardubický, Liberecký, Královéhradecký, Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj.

Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách

Ukončení příjmu žádostí: 1. 3. 2024
Alokace: 2 500 000 000 Kč

38. výzva podporuje snížení energetické náročnosti veřejných budov a je platná pro Středočeský, Plzeňský, Jihočeský, Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina.

Veřejné budovy v pasivním standardu

Ukončení příjmu žádostí: 15. 6. 2023
Alokace: 800 000 000 Kč

40. výzva podporuje výstavbu veřejných budov v pasivním energetickém standardu nebo tzv. plusových budov, které vyrobí více energie, než samy spotřebují. Výzva je určena pouze pro projekty ze 163. výzvy Operačního programu Životní prostředí 2014–2020, které byly schváleny řídicím orgánem k fázování.

Prevence škod způsobených šelmami a dravci

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 40 000 000 Kč

41. výzva se týká škod způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů, konkrétně jde o tyto druhy: vlk obecný, rys ostrovid, medvěd hnědý a jestřáb lesní.

Výzvy AOPK ČR

Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 500 000 000 Kč

1. výzva Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v rámci OPŽP se zaměřuje na podporu přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech, mezi podporované aktivity patří například tvorba nových a obnova stávajících přírodě blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel, vegetační prvky, zakládání a obnova veřejné a sídelní zeleně a další aktivity. Hlavní cílovou skupinou jsou vlastníci a správci pozemků, organizace podílející se na ochraně přírody a krajiny, správci povodí a správci vodních toků, obce a města.

Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 10. 2023
Alokace: 300 000 000 Kč

2. výzva Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v rámci OPŽP nabízí peníze na péči o přírodní stanoviště a druhy, na opatření na podporu ohrožených druhů. Vedle aktivit týkajících se péče jsou podporovány i aktivity vedoucí k omezení šíření invazivních nepůvodních a expanzivních druhů a k rozvoji návštěvnické infrastruktury v chráněných územích. Hlavními cílovými skupinami jsou vlastníci a správci pozemků, organizace podílející se na ochraně přírody a krajiny, správci povodí a správci vodních toků, obce a města.

NÁRODNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Omezení výskytu hraboše polního

Ukončení příjmu žádostí: 21. 6. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 40 000 000 Kč

Výzva je zaměřena na likvidaci přemnoženého hraboše polního s cílem zajistit environmentálně šetrné způsoby aplikace přípravků na hubení (rodenticidů). Žadatelem může být zemědělský podnikatel, tj. fyzická nebo právnická osoba, která podniká v zemědělské výrobě.

Pakt starostů pro klima a energii

Ukončení příjmu žádostí: 5. 6. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 15 000 000 Kč

Výzva č. 8/2022 je vyhlášena na podporu projektů spjatých se zapojením obcí do iniciativy Paktu starostů a primátorů, a to tvorbu Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima a organizaci Místního dne. Výše podpory může dosáhnout až 2 milionů korun.

Elektromobilita

Ukončení příjmu žádostí: 15. 12. 2023
Alokace: 600 000 000 Kč

Výzva č. 3/2022 podporuje nákup nových vozidel s alternativním pohonem. Podpora na vozidla kategorií M2, M3, N1, N2, S5 již aktuálně není k dispozici, vyčleněná alokace byla vyčerpána. Na zbývající typy vozidel můžete i nadále podporu získat. Dotace je určena veřejným subjektům. Výzva je vyhlášena v rámci Národního plánu obnovy.

Zelená stuha

Ukončení příjmu žádostí: 1. 4. 2025
Alokace: 21 000 000 Kč

Výzva č. 1/2022 je určena pro obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“. Ty mohou požádat o dotaci na zeleň, obnovu a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů a další projekty jako například revitalizace vodních toků a ploch či environmentální vzdělávání.

Zdroje vody

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 450 000 000 korun

Výzva č. 9/2021 pokračuje v podpoře realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dotaci je možné získat i na realizace nových nebo zkapacitnění stávajících přivaděčů pitné vody, včetně instalace nezbytné technologie a napojení na stávající vodovod, či na vytvoření nového veřejně přístupného odběrného místa pitné vody tam, kde není vodovod realizován.

Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 95 500 000 korun

Výzva č. 8/2021 navazuje na předchozí podobné výzvy a umožňuje zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich. Oprávněnými žadateli jsou správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 300 000 000 korun

Výzva č. 7/2021 je zaměřena na podporu realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel pro budovy využívané k trvalému rodinnému bydlení (zejména rodinné a bytové domy) a pro budovy ve vlastnictví dané obce v oblastech, kde není z technického či ekonomického hlediska možné připojit nemovitosti ke stokové síti zakončené ČOV.

Výsadba stromů – grantové schéma

Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 5/2021 je zaměřena na podporu výsadby stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám. Cílem je podpořit co největší počet výsadeb stromů v terénu paralelně s realizací projektů podpořených v rámci výzvy č. 4/2021, urychlení administrace a znásobení zdrojů financování prostřednictvím zapojení soukromých prostředků.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace
Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

Foto: archiv SFŽP ČR

Klapý: Stromová alej

Předmětem projektu byla výsadba čtyřiatřiceti listnatých stromů, které přispějí ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Alej pod Házmburkem

Kraj: Ústecký

Okres: Litoměřice

Příjemce podpory: obec Klapý

Ukončení projektu: listopad 2022

Celkové způsobilé výdaje
200 005 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
200 005 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Oskava: Soustava DČOV

V místních částech obce Oskava funguje soustava domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů. Bylo vybudováno 62 domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: DČOV místní části obce Oskava

Kraj: Olomoucký

Okres: Šumperk

Příjemce podpory: obec Oskava

Ukončení projektu: září 2021

Celkové způsobilé výdaje
14 037 863 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
6 410 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Lovečkovice: Výsadba stromů

Předmětem projektu byla výsadba sedmatřiceti listnatých stromů, která přispěje ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Výsadba stromů Lovečkovice

Kraj: Ústecký

Okres: Litoměřice

Příjemce podpory: obec Lovečkovice

Ukončení projektu: květen 2022

Celkové způsobilé výdaje
247 000 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
247 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Libišany: Nová výsadba

V Libišanech vysadili devětatřicet listnatých stromů. Slibují si od nich zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Výsadba stromů v obci Libišany

Kraj: Pardubický

Okres: Pardubice

Příjemce podpory: obec Libišany

Ukončení projektu: květen 2022

Celkové způsobilé výdaje
247 133 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
247 133 Kč

Plzeň-Lhota: kanalizační systém

Ve Lhotě, části Plzně, doplnili kanalizační systém dostavbou splaškové kanalizace s napojením na novou splaškovou kanalizaci s likvidací odpadních vod na ČOV města Plzně. Kromě likvidace splaškových vod přináší projekt posílení a zkvalitnění ochrany rezervního zdroje pitné vody.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Odkanalizování Lhoty II

Kraj: Plzeňský

Okres: Plzeň

Příjemce podpory: Vodárna Plzeň, a. s.

Předpokládané ukončení projektu: 31. 7. 2023

Celkové způsobilé výdaje
13 708 772 Kč

Příspěvek EU
8 739 342 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Žatec: Sanace svahu

Sesuv svahu ohrožoval pozemky a budovy soukromých vlastníků. Svah tam ujel před několika lety a situace se stále zhoršovala. Město ho nechalo zajistit a odstranit aktivní svahovou nestabilitu.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.3 – Zajistit povodňovou ochranu intravilánu

Název projektu: Žatec, ul. K. H. Máchy – sesuv svahu

Kraj: Ústecký

Okres: Louny

Příjemce podpory: město Žatec

Ukončení projektu: 2. 7. 2019

Celkové způsobilé výdaje
7 095 973 Kč

Příspěvek EU
6 031 577 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Vendolí: Obnova zeleně

V obci Vendolí obnovili stávající plochy veřejně přístupné zeleně, aby zvýšili dlouhodobou prosperitu dřevin, zatraktivnili prostředí a přispěli k lepší biodiverzitě. Kácely se dřeviny ve špatném zdravotním stavu, ošetřily se stávající dřeviny a vysadily se nové stromy.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.4 – Zlepšit kvalitu prostředí v sídlech

Název projektu: Revitalizace veřejné zeleně v obci Vendolí

Kraj: Pardubický

Okres: Svitavy

Příjemce podpory: obec Vendolí

Předpokládané ukončení projektu: 30. 6. 2023

Celkové způsobilé výdaje
575 062 Kč

Příspěvek EU
345 037 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Kolín: Energetické úspory haly

Realizace komplexu úsporných opatření na objektu haly BIOS u ZŠ Prokopa Velikého v Kolíně povede ke snížení energetické náročnosti objektu. Hala bude nadále sloužit zejména žákům školy a také ostatním sportovcům v odpoledních hodinách či o víkendech.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Energetická optimalizace sportovní haly BIOS u ZŠ Prokopa Velikého 633

Kraj: Středočeský

Okres: Kolín

Příjemce podpory: město Kolín

Předpokládané ukončení projektu: 31. 3. 2024

Celkové způsobilé výdaje
12 930 290 Kč

Příspěvek EU
5 172 116 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

ENJOY BAZAAR

Nejsou dávno doby, kdy se interiérovému designu restaurací nevěnovala až tak velká pozornost. Mohl být vkusný a nejspíš také praktický, ale téměř nikdy se nepočítalo s tím, že by mohl přitahovat klientelu. Nicméně dnes, kdy stále více očekáváme, že každý aspekt našeho života bude holistickým zážitkem, díváme se i na restaurace úplně novým pohledem. **Jídlo dnes prostě chutná lépe, když si ho dáme v podniku, který ve všech rovinách svého provozu dbá na principy trvalé udržitelnosti. Enjoy Bazaar v centru švédského Stockholmu takovým místem rozhodně je.**

Niclas Jönsson a Daniel Högländer jsou jména, která za restauraci Enjoy Bazaar stojí. Nejsou to jména v gastro byznysu neznámá. Oba pánové si za dobu svého působení v oboru připsali dvě michelinské hvězdy pro restauraci Aloë v Långbro, kuchyni ve Villa Dagmar a Black Milk Sushi v Älvsjö. V případě Enjoy Bazaar postoupili ještě o krok dále.

Tato avantgardní restaurace zastřešuje čtyři rozdílné koncepty a pojetí jídla: Black Milk Sushi, Stacks, Boca Sueca a Wake. Black Milk Sushi se podařilo přemostit pomyslnou propast mezi luxusní sushi restaurací a pouliční sushi jídelnou. Stacks nabízí hamburgery s přílohami. Boca Sueca se specializuje na mexické tortilly inspirované švédskou kuchyní, zatímco Wake nabízí nutriční pokrmy. Výsledkem je, že na stejném místě si jídlo může objednat celá rodina anebo skupinka přátel, a to i v případě, že mají naprosto odlišné chutě. Objednávky se pak konzumují na místě nebo si je zákazník odnese s sebou.

První, co při vstupu do restaurace zaujme, jsou originální židle navržené ateliérem Interesting Times Gang. Jejich zvlněné tvary vypadají jako široké stuhu vlnící se ve vodním proudu a díky výrazné zelené barvě restaurace připomíná podmořský chaluhořský les – v současnosti jeden z nejhroženějších ekosystémů naší planety.

The Kelp Collection sestává ze židle, barové stoličky a nízké sesle nazvané Kelpie. Původně se na přání pánů kuchařů mělo jednat jen o židle, ale jak postupovala jejich výroba, byli oba tak spokojeni, že svou poptávku rozšířili na další druhy sezení, které co nejvíce podtrhnou snovou atmosféru restaurace. A tak přišla na řadu barová stolička s ještě odvážnějšími tvary než židle a hned vzápětí i sesle Kelpie, která se s oběma výborně doplňuje. Kolekce o pouhých dvou kusech totiž tvůrcům připadala nedokončená.

Židle jsou vyrobeny 3D tiskem. Z 50 % sestávají z recyklovaných rybářských sítí,

Na interiérech zhotovených 3D tiskárnou je unikátní to, že se v nich využívají tvary, kterých tradičními technikami není možné dosáhnout.

zbývajících 50 % tvoří dřevní odpad ze švédských pil. Patra restaurace pak propojuje nápadité zábradlí vyrobené stejnou technologií.

„Ruku v ruce s nápadem, že vytvoříme velmi dobře připravený fastfood nejvyšší jakosti z původních surovin a budeme ho dovážet lidem až domů, šla i myšlenka na co největší míru trvale udržitelného provozu. Jaké budeme používat obaly? Jaká je naše ekologická stopa spotřebou energií počínaje a nákupem a vyprodukovaným odpadem konče? Jaké recyklované materiály můžeme využívat? A tak jsme navázali spolupráci se Stora Enso. Máme od nich nábytek a židle, na jejichž výrobu použili re-

cyklované rybářské sítě a dřevní odpad. To perfektně ladilo s naším sushi konceptem, celkovým environmentálním smýšlením i estetickým cítěním,“ popisuje hvězdný šéf Niclas Jönsson vznik své jedinečné restaurace.

Interiérové vybavení od společnosti Stora Enso je vyrobeno 3D tiskem v inovativním konceptu OneLoop. Když už o něj zákazník nestojí nebo je třeba poničené, společnost si ho vyzvedne, rozemele a vytvoří z něj nový interiérový design. Tento cirkulární obchodní koncept je na trhu poměrně čerstvou novinkou, ale už od počátku se setkává s velice pozitivními ohlasy a velkým zájmem. Běžná interiérová zařízení a nábytek, i když jsou plně funkční, totiž často končí na skládkách, což jen v Evropské unii každoročně představuje odpad o objemu deseti milionů tun.

„Naši vizí bylo otevřít první recyklovanou restauraci na světě a chtěli jsme, aby náš holistický koncept zahrnoval i přístroje, nábytek a další části interiérového designu,“ říkají majitelé unikátní stockholmské restaurace. Proto se rozhodli pro The Kelp Collection.

Díky takovému využití cirkulárního designu si restaurace získala patřičnou pozornost. Svou kolekcí chaluhořského nábytku se postarala, aby si ti, kteří do ní zavítají, uvědomili, jak moc je prostředí těchto podmořských světů ohroženo a jak moc důležité jsou jeho ochrana a zachování. Dvěma michelinským kuchařům se tak podařilo vyvolat debatu o tom, jaké volby v duchu trvalé udržitelnosti je možné učinit a jak mohou být začleněny do interiérového designu, aniž by to prostoru ubralo na estetičnosti. Ba naopak. ●

Stockholmská restaurace Enjoy Bazaar není díky zařízení svého interiéru a atmosféře jen unikátním místem, kde se dá poobědvat či povečeřet. Je to především podnik s velmi působivým portfoliem trvale udržitelného provozu.

Foto: robert_s/Shutterstock.com

STORA ENSO

„Naše neutuchající snaha vytvořit soběstačnější budoucnost je základem celého našeho fungování a principů. Budoucnost, která podporuje bioekonomiku, v jejímž rámci výroba i spotřeba stojí více na využití dřeva coby obnovitelného zdroje a jsou méně závislé na fosilních palivech. Mnoho lidí dnes vyhledává produkty vyrobené v duchu trvalé udržitelnosti – ale aby takové produkty měly dopad, jaký se od nich čeká, nestačí, že jsou vyrobeny šetrně vůči životnímu prostředí. Při jejich výrobě musí být zohledněn také systém cirkulární ekonomiky. OneLoop kombinuje cirkulární architekturu, tržní ceny a interiérový design, který přesahuje všechny dosavadní limity, které dosud existovaly pro formu,“ přibližuje Niki Jennische ze Stora Enso.

Společnost Stora Enso je největším výrobcem obnovitelných obalových materiálů, biomateriálů a dřevěných konstrukcí. Považuje se za součást světové bioekonomiky. Je také jedním z největších soukromých vlastníků lesů na světě. „Věříme, že všechno, co se dnes vyrábí z fosilních materiálů, by se zítra mohlo vyrábět ze stromů,“ stojí v prohlášení společnosti.

Stora Enso má zhruba 21 000 zaměstnanců a její obrat za minulý rok dosáhl 11,7 miliardy eur.

FILTREM K LEPŠÍ VODĚ

Každým rokem se ve světě objevují inovace, díky nimž můžeme lépe a efektivněji čistit, filtrovat vodu. Ne všechny ale fungují v duchu trvalé udržitelnosti a mnohé nejsou příliš šetrné k životnímu prostředí. Některé způsoby úpravy vody jí plýtvají anebo k jejímu čištění využívají chemikálie či spotřebovávají velké množství energie.

S tím, jak se mění klima naší planety, přestávají tyto filtrační metody stačit a je na čase poohlédnout se po způsobech, které by více vyhovovaly potřebám naší doby. Několik takových už existuje.

Foto: chanattanapol chanthida/Shutterstock.com

Aby se způsob filtrování vody dal označit za trvale udržitelný, měl by mít co nejmenší dopad na životní prostředí a žádnou anebo jen minimální ekologickou stopu a měl by být dostupný jakékoli komunitě. Některé metody, které se v současnosti používají, tato kritéria splňují. Zde nejde o vyčerpávající seznam všech v současnosti dostupných technologií, ale spíše o výběr těch nejčastěji používaných.

Ultrafiltrace

Ultrafiltrační proces probíhá podobně jako reverzní osmóza a stejně jako při ní se k čištění vody využívá membránového filtru.

Rozdíl je v tom, že v případě ultrafiltrace jsou membránové póry větší.

V ultrafiltračním systému se využívá hydrostatického tlaku, který vodu protlačuje polopropustnou membránou. Voda je po průchodu membránou průzračná a vyčištěná – veškeré částičky s vyšší molekulární hmotností, jako jsou nejrůznější sedimenty, zůstanou před membránou. Ultrafiltrační proces ve výsledku odstraňuje kromě jiných kontaminantů především nánosy, usazeniny, bakterie, viry a proteiny. Ultrafiltrační systémy z vody sice neodstraní chemikálie, ale je možné je kombinovat s dalšími filtry.

Jde o metodu šetrnou k životnímu prostředí i trvale udržitelnou, neboť se při ní

Keramické vodní filtry využívají k čištění vody přírodních materiálů, nevytvářejí tak zbytečný odpad, jsou šetrné vůči životnímu prostředí a je jednoduché je opětovně používat.

Filtry v podobě bloků dřevěného uhlí sice vydrží jen dva týdny, ale zato se dají jednoduše recyklovat: když se vloží do lednice, neutralizují zápach anebo se dají třeba zakopat v zahradě.

nepoužívá žádná chemie, spotřeba energie je nižší a celý proces je velice efektivní, co se týče odstraňování mikrobů a částic z vody. Velkou přidanou hodnotou ultrafiltrace a nepochybným potvrzením toho, že jde o metodu trvale udržitelnou, je pak skutečnost, že tímto způsobem je na čistou vodu možné přeměnit i vodu odpadní a poté ji využít k rozličným účelům.

Keramická filtrace

Jak už název napovídá, keramická filtrace je jednou z mála technologií, která k čištění vody využívá přírodního média. Keramické vodní filtry odfiltrují bakterie a usazeniny tím, jak voda proudí skrz komplexní systém pórů v keramické náplni, kde se nečistoty zachytávají. Póry v náplni jsou opravdu mikroskopické, a odstraní tak většinu bakterií a sedimentů. Praktickou stránkou této metody je kromě jiného to, že keramické filtry se dají pořídit v nejrůznějších velikostech a provedeních. Existují verze k pevnému zabudování, ale i přenosná zařízení, díky čemuž jsou takové filtry velmi dobrou finanční investicí. K provozu některých modelů není zapotřebí ani elektřina.

Ultrafialová purifikace

Ultrafialové lampy jsou jednou z nejkologičtějších metod vůbec. Neprodukují žádnou odpadní vodu ani se k jejich provozu nepoužívají chemikálie škodlivé pro životní prostředí. Pracují jednoduše tak, že vydávají ultrafialové světlo, skrze které voda proudí. To pracuje na takové germicidní frekvenci, která mikroorganismy ve vodě inaktivuje tak, že nejsou schopny se dále rozmnožovat anebo přenášet choroby.

Ultrafialové lampy se instalují buď přímo před vodovodní kohoutek anebo v místě, kudy voda vstupuje do domu. Je tedy jen potřeba zvážit, jaký systém je pro tu kterou situaci nevhodnější.

Aktivní uhlíkový filtr

Aktivní uhlíkové filtry jsou další ze skupiny filtrů, které k čištění vody využívají přírodních médií. Bývají vyrobeny z obnovitelných materiálů, jako je dřevo, ořechové a kokosové skořápky nebo bambus. Tyto materiály jsou nejprve spáleny, aby se získalo dřevěné uhlí, které má tu vlastnost, že se na jeho povrchu zachytávají látky.

Když voda protéká aktivním uhlíkovým filtrem, dřevěné uhlí v jeho zásobníku zachytává nečistoty, jako jsou usazeniny, chlór, pesticidy a těžké kovy, zatímco vyčištěná voda teče dále.

Aktivní uhlíkové filtry jsou trvale udržitelnou filtrační metodou, protože nahrazují filtry plastové a často jsou vyrobeny z recyklovaného dřeva. A také se, jakmile se nečistoty z jejich povrchu uvolní, dají použít znovu.

Filtry z dřevěného uhlí

Filtry z dřevěného uhlí pracují na stejném principu jako aktivní uhlíkové filtry: zachytáváním nečistot na svém povrchu. A stejně tak bývají vyrobeny ze dřeva pěstovaného v duchu trvalé udržitelnosti. Kontaminanty, které tyto filtry odstraňují, zahrnují toxiny, jako je olovo, chlór či pesticidy. Jediným rozdílem je, že nejsou začleněny do filtračních systémů tak jako aktivní uhlíkové filtry. Jsou to vlastně bloky dřevěného uhlí o nejrůznějších velikostech a jako takové mohou být použity pro jakékoli množství vody.

Před použitím se blok dřevěného uhlí namočí do vody, nechá projít varem a usuší. Poté se vhodí do vody, kterou je potřeba vyčistit. Po několika hodinách – podle toho, co uvádí výrobce konkrétního produktu – bude voda dostatečně čistá k použití. ●

Šungit – čištění vody na pomezí fyziky a metafyziky

Šungit je neporézní polyminerální uhlíková hornina obsahující fullerény. Ty dokážou blahodárně působit na buňky v těle a reagují s vodou. Název šungit je odvozen od místa prvního naleziště, jímž byla vesnice Šuŋga na břehu Oněžského jezera v Karélii. Přírodní šungit dokáže odfiltrovat až 95 % škodlivin, které se v pitné vodě nacházejí, a likvidovat nebezpečné bakterie a mikroorganismy z vody. Odstraňuje z vody řadu chemických látek, jako jsou chlór, dusičnany, amoniak či organické i ropné příměsi, umí vyvážit minerální složení vody, které obohatí o kyslík, vápník, hořčík a další, a dokáže vodu zbavit nepříjemné chuti a zápachu.

ECHO

Šlapanice mají nový elektromobil

Město Šlapanice podalo žádost o dotaci na pořízení elektromobilu za účelem obnovy vozového parku města Šlapanice v rámci výzvy č. 3/2022 Národního programu Životní prostředí. Tento program podporuje ekomobilitu za účelem zlepšení kvality ovzduší a snížení emisí z dopravy. Po schválení žádosti a volbě dodavatele splňujícího potřebné požadavky byl vůz koncem roku 2022 předán městu do užívání. Nákup auta vyšel na 536 tisíc korun, dotace byla ve výši téměř 222 tisíc korun. Zbytek zaplatily Šlapanice ze svého rozpočtu.

Bystřice podpoří domácí kompostování

Koncem roku 2022 se začal městský odbor rozvoje a investic Bystřice pod Hostýnem zabývat projektem na pořízení zahradních kompostérů do domácností v obci. Město se uchází o dotaci z Operačního programu Životní prostředí, kde je jedním z podporovaných opatření právě pořízení kompostérů jako prostředku pro předcházení vzniku komunálních odpadů. Nezbytným krokem v rámci přípravy projektu bylo dotazníkové šetření mezi občany, kteří žijí v rodinných domech se zahradou. Šetření proběhlo na přelomu ledna a února a občanům byl umožněn výběr ze dvou velikostí kompostérů. Předběžný zájem o zahradní kompostéry projevil přibližně 670 občanů.

Prostějov bude mít nový varovný systém

Prostějov zmodernizuje varovný systém. Půjde o komplexní vybudování digitalizovaného varovného a informačního systému obyvatelstva. Zahrnovat bude jak dodávku technologií, tak samotné vybudování plně digitalizovaného varovného informačního systému a monitorovacího systému na území statutárního města Prostějov. Město systém potřebuje, aby mohlo včas a bez jakéhokoliv prodlení upozornit občany na případné nebezpečí. Pro vybudování nového varovného systému budou v maximální možné míře využity prvky stávajícího systému, který bude rozšířen, modernizován a kompletně digitalizován. Projekt bude financován z prostředků města Prostějova a spolufinancován z dotace Operačního programu Životní prostředí.

► SFŽP ČR hostil delegaci ze Slovenska

nocení, schvalování až po jejich profinancování. Diskuze a dotazy směřovaly zejména k tématu Modernizačního fondu, v jehož čerpání patří SFŽP ČR mezi premianty.

Celý workshop byl pojat ryze prakticky. Petr Valdman popsal konkrétní procesy a postupy, které jsou při přerozdělování národních i evropských financí využívány. Zmínil příklady dobré praxe, které má Fond osvědčené a dobře fungují, a mohou tak slovenské straně posloužit jako inspirace v rámci nastavení vlastních postupů. Ředitele SFŽP ČR doplnil Ivo Marcin, ředitel odboru strategie Fondu a mezinárodní spolupráce, který přiblížil především proces přípravy Modernizačního fondu na úrovni Česka a zkušenosti s vyjednáváním s Evropskou investiční bankou a Evropskou komisí.

Slovenská strana velmi kvitovala všechny nově nabyté informace a zkušenosti, potvrdila zájem o navázání dlouhodobější spolupráce. Další workshop na pracovní úrovni se uskuteční na téma Nová zelená úsporám včetně verze Light pro nízkopříjmové domácnosti. ●

Ředitel SFŽP ČR Petr Valdman se v Praze potkal se svým protějškem, ředitelem slovenského Environmentálního fondu Lubomírem Vačokem. Cílem setkání bylo sdílení zkušeností a prohloubení další spolupráce, která byla zahájena již v loňském roce.

Setkání vyvolala slovenská strana složená z členů Environmentálního fondu a Ministerstva životního prostředí SR s cílem načerpat dlouholeté zkušenosti SFŽP ČR s financováním projektů formou dotací a půjček z pohledu kompletního administrativního procesu – od přípravy výzev, příjmu a vyhod-

► SAKO Brno SOLAR osazuje fotovoltaickými panely sedm budov v majetku města

V březnu začala instalace fotovoltaických panelů na střeších dalších sedmi brněnských veřejných budov. **Celkem tak bude v rámci projektu městské fotovoltaické elektrárny od dubna zapojeno 1 132 panelů na deseti objektech v majetku města.**

Projekt má na starosti městská akciová společnost SAKO Brno SOLAR, která plánuje během několika let postupně osadit fotovoltaickými panely střechy 650 budov v majetku města Brna či městských společností. „Letos začínáme střechami ZŠ Merhautova, Domova seniorů na ulici Tábora a polikliniky na Lesné. Následovat budou střechy základní školy Sirotkova, administrativní budovy na Černovické, Domova pro seniory na ulici Východilova a základní školy Jana Babáka. Všechny budovy připojíme nejpозději do poloviny dubna,“ upřesňuje René Černý, předseda představenstva SAKO Brno SOLAR. Celkem se brněnská solární elektrárna rozroste o 455,7 kWp

instalovaného výkonu. Loni společnost v rámci pilotního projektu zprovoznila dvě střechy objektů na ulici Vojtova a v průběhu roku k nim přibyl ještě Dům s pečovatelskou službou na ulici Horova.

„V tomto roce je pro nás prioritou co nejrazantnější rozběh projektu samotného. Soustředíme se na především na objekty občanské vybavenosti, jako jsou školská a zdravotnická zařízení, sportovní objekty a domovy pro seniory. V různých fázích projektové přípravy máme více než padesát objektů, jejichž střechy osadíme do konce roku. Další desítky objektů zadáváme do projektové přípravy,“ doplňuje Daniel Struž, člen představenstva SAKO Brno Solar. Právě instalované

projekty o celkovém rozpočtu 15 milionů korun jsou podpořeny z prostředků Modernizačního fondu.

SAKO Brno SOLAR je dceřiná firma městské odpadové a svozové společnosti SAKO Brno. Má na starosti rozvoj alternativních zdrojů energie a realizaci fotovoltaických systémů na střeších městských budov. Projekt brněnské solární elektrárny na střeších brněnských domů přinese městu nejméně 43 GWh solární elektřiny ročně a emise CO₂ sníží o 36 tisíc tun. ●

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

MODERNIZAČNÍ FOND

Rychleji k zelené energii a zdravému klimatu

Z Modernizačního fondu poskytne Evropská unie českým veřejným i soukromým subjektům na přechod k zelené energii **do roku 2030 více než 300 miliard korun**. Významná část investic půjde na nové solární elektrárny, modernizaci současných energetických provozů a další energeticky úsporná opatření. Modernizační fond pomáhá České republice řešit **energetickou bezpečnost a soběstačnost, zelenou transformaci, ochranu klimatu, směřování k bezemisní ekonomice**.

MODELOVÉ ŘEŠENÍ KOMUNÁLNÍ ENERGETIKY MENŠÍ OBCE

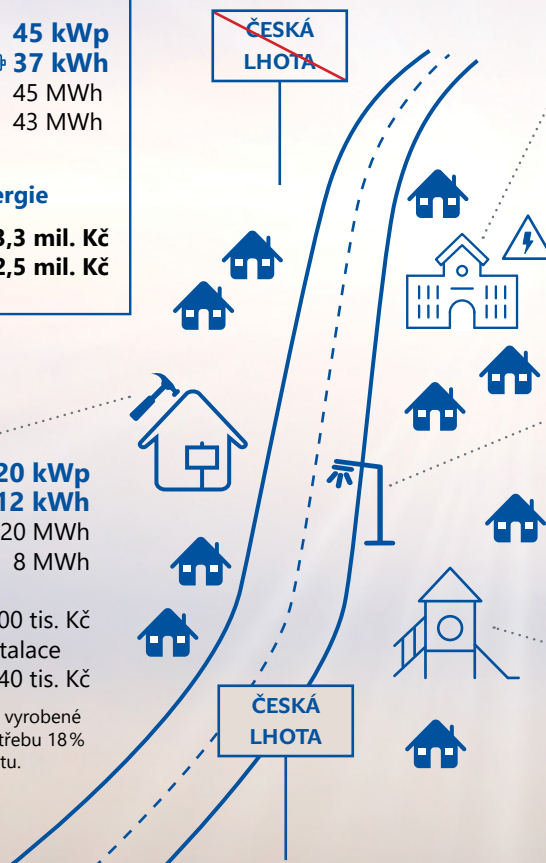
ČESKÁ LHOTA

- 45 kWp
- 37 kWh
- roční výroba 45 MWh
- roční spotřeba 43 MWh
- 96% spotřeby vyrobené elektrické energie**
- celkové náklady 3,3 mil. Kč**
- dotace (až 75%) 2,5 mil. Kč**

OBECNÍ ÚŘAD

- 20 kWp
- 12 kWh
- roční výroba 20 MWh
- roční spotřeba 8 MWh
- oprava konstrukce střechy 400 tis. Kč
- projektová příprava a instalace řídicího softwaru 40 tis. Kč

Roční spotřeba ve výši 40% vlastní vyrobené elektrické energie představuje spotřebu 18% vyrobené el. energie celého projektu.

ŠKOLA

- 25 kWp
- 25 kWh
- roční výroba 25 MWh
- roční spotřeba 15 MWh
- vynucené investice do modernizace instalace 120 tis. Kč
- instalace prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby energie 100 tis. Kč
- Roční spotřeba ve výši 60% vlastní vyrobené elektrické energie představuje spotřebu 33% vyrobené el. energie celého projektu.

VEŘEJNÉ OSVĚTLENÍ (20 SB)

- roční výroba 0 MWh
- roční spotřeba 10 MWh
- instalace prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby 80 tis. Kč
- Roční spotřeba ve výši 22% vyrobené elektrické energie v rámci celého projektu.

MATEŘSKÁ ŠKOLA

- roční výroba 0 MWh
- roční spotřeba 10 MWh
- instalace prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby 50 tis. Kč
- Roční spotřeba ve výši 22% vyrobené elektrické energie v rámci celého projektu.

DOTACE CÍLENÉ NA OBCE

Komunální fotovoltaika pro větší obce (energetická společenství)

Alokace: 2 500 000 000 Kč

Příjem žádostí: do 30. 6. 2023

Výzva RES+ č. 4/2022 je určena pro větší obce na pořízení fotovoltaických panelů na střechy a přístřešky veřejných i komerčních budov a veřejné pozemky. Žadatelé navíc mohou dotací pokrýt náklady na zařízení na ukládání jak elektrické, tak tepelné energie a její řízenou spotřebu. Dotaci je možné získat na instalaci nových fotovoltaických

elektráren (FVE) s instalovaným výkonem do 1 MWp (včetně) na jedno předávací místo do DS/PS. Podporovány jsou sdružené projekty výstavby FVE, které zahrnují více dílčích projektů s více než jedním předávacím místem do DS/PS, umístěných na území žadatele a/nebo zřizovatele či majitele/žadatele. Společně s poskytnutou podporou na instalaci FVE mohou být dále podpořeny:

- systémy bateriové akumulace vyrobené elektřiny

- systémy výroby vodíku elektrolýzou vody
- systémy energetického managementu včetně řídicího softwaru a prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby energie

Kdo může žádat

Žadat mohou obce, samosprávné městské obvody a městské části a jimi zřízené příspěvkové organizace nebo jimi ze 100% vlastněné právnické osoby.

Komunální fotovoltaika pro malé obce

Alokace: 1 500 000 000 Kč

Příjem žádostí: do 30. 6. 2023

Ve výzvě RES+ č. 3/2022 mohou malé obce čerpat až 75% podporu na pořízení fotovoltaických systémů na střechy a přístřešky veřejných (nekomerčních) budov, a to včetně ukládání energie, souvisejících rekonstrukcí střech a vnitřních rozvodů či pořízených systémů na řízení spotřeby energie. Podporovány jsou projekty FVE s jedním nebo více

předávacími místy do DS/PS instalovanými na budovách včetně přístřešků (např. pro automobily, stavební techniku, skladování materiálu atp.) vlastněných žadatelem a umístěných na území obce žadatele. Společně s poskytnutou podporou na instalaci FVE mohou být dále podpořeny:

- systémy bateriové akumulace vyrobené elektřiny
- vynucené investice do renovací konstrukcí střech a do modernizace elektroinstalace

- zavedení energetického managementu včetně řídicího softwaru a měřicích a řídicích prvků pro optimalizaci výroby a spotřeby energie
- projektová příprava a činnost odborného technického a autorského dozoru a BOZP

Kdo může žádat

Žadat mohou obce na území ČR s maximálním počtem 3 000 obyvatel k 1. lednu 2022 dle údajů Českého statistického úřadu.

DALŠÍ AKTUÁLNĚ OTEVŘENÉ VÝZVY

	Výzva	Zacílení výzvy
	ENERG ETS	č. 1/2022 Modernizace zdrojů a technologií: malé projekty
		č. 2/2022 Modernizace zdrojů a technologií: velké projekty
	RES+	č. 3/2022 Komunální FVE pro malé obce
		č. 4/2022 Komunální FVE pro větší obce (energetická společenství)
	Výzva HEAT	č. 1/2022 Modernizace tepláren (SZTE)